

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
Дирекција за банкарска регулатива

Квартален извештај за банкарскиот систем
на Република Македонија
III / 2007

Декември, 2007 година

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Комплекс банки б.б. 1000 Скопје
Телефон (02) 3108 108; Телефакс (02) 3108 357
www.nbrm.gov.mk

Печати: НАМПРЕС доел Скопје

Копирање и умножување на овој материјал не е дозволено.
За користење на податоците од оваа публикација
е потребно да се цитира изворот.

Фолес на Јустин II, (565-578), бакар.

СОДРЖИНА

1. Структура на банкарскиот систем	5
1.1. Број на банки и штедилници	5
1.2. Пазарно учество и концентрација	5
2. Активност на банките	9
2.1. Биланс на состојба на банките	9
2.2. Кредитна активност на банките	12
2.2.1. Структура на бруто-кредитите на нефинансиските субјекти (секторска, рочна и валутна)	14
2.3. Депозитна активност на банките	16
2.3.1. Структура на депозитната база (секторска, рочна и валутна)	16
3. Ризици во банкарското работење	18
3.1. Кредитен ризик	18
3.1.1. Квалитет на кредитната изложеност	20
3.1.1.1. Показатели за квалитетот на кредитната изложеност	21
3.1.1.2. Ниво на ризичност и тренд на кредитната изложеност од аспект на валутната структура	23
3.1.1.3. Ниво на ризичност на кредитната изложеност од аспект на секторската структура	24
3.1.1.3.1. Структурата и квалитетот на кредитната изложеност кон правните лица и државата	25
3.1.1.3.2. Структурата и квалитетот на кредитната изложеност кон населението	28
3.2. Ризик на земја	30
3.3. Ликвидносен ризик	30
3.3.1. Показатели за ликвидносниот ризик	31
3.3.2. Рочна структура на активата и пасивата	33
3.4. Валутен ризик	35
3.4.1. Отворена девизна позиција	37
3.5. Ризик од несолветност	37
3.6. Профитабилност	41
3.6.1. Структура на билансот на успех	41
3.6.2. Показатели за профитабилноста и ефикасноста на банките	43

АНЕКСИ:

Анекс бр.1: Биланс на состојба	46–47
Анекс бр.2: Биланс на успех	48
Анекс бр.3: Структура на кредитите на нефинансиските субјекти	49
Анекс бр.4: Структура на депозитите на нефинансиските субјекти	49
Анекс бр.5: Структура и квалитет на кредитната изложеност кон трговците поединци, физичките лица кои не се сметаат за трговци и физичките лица кои вршат трговска дејност од мал обем	50
Анекс бр.6: Транзициски матрици за комитентите	51
Анекс бр.7: Договорна и очекувана рочна структура на активата и пасивата	52
Анекс бр.8: Структура на девизната актива и девизната пасива	53
Анекс бр.9: Сопствени средства	54
Анекс бр.10: Преглед на банки по групи банки	55

1. Структура на банкарскиот систем

1.1. Број на банки и штедилници

На 30.09.2007 година, банкарскиот систем на Република Македонија го сочинуваа деветнаесет банки¹ и дванаесет штедилници, што е непроменета состојба, во споредба со претходниот квартал од 2007 година.

Во рамки на банкарскиот систем на Република Македонија, банките ја задржаа својата доминантна позиција, наспроти незначителното учество на штедилниците. Имено, на 30.09.2007 година, учеството на штедилниците во вкупниот финансиски потенцијал, во вкупните бруто-кредити и во вкупните депозити на населението, на ниво на банкарскиот систем, беше непроменето во однос на 30.06.2007 година и изнесуваше 1,3%, 2,0% и 0,8%, соодветно.

Со оглед на незначителното влијание на штедилниците врз вкупните активности на ниво на банкарскиот систем, натамошната анализа е фокусирана само на работењето на банките. Паралелно на анализата на ниво на сите банки, се продолжи и со анализата по одделни групи банки, со цел да се добие целосна претстава за движењата во банкарскиот систем. Групите банки се определени според големината на нивната актива: големи банки со актива во износ над 15 милијади денари, средни банки со актива над 4,5 милијарди денари, но не повеќе од 15 милијади денари и мали банки со актива во износ помал од 4,5 милијарди денари. Притоа, на 30.09.2007 година, нема структурни промени во однос на бројот на банки по одделни групи, во споредба со 30.06.2007 година.

1.2. Пазарно учество и концентрација

Во третиот квартал од 2007 година, пазарното учество на одделните групи банки остана речиси непроменето во однос на претходниот квартал. Групата големи банки ја задржа доминантната позиција на банкарскиот пазар во Република Македонија. Групата средни банки продолжи да го зајакнува своето пазарно учество, бележејќи зголемување речиси во сите сегменти на пазарот, особено во доменот на депозитната активност. Наспроти тоа, учествата на останатите две групи банки, според повеќето анализирани категории, незначително се намалуваат.

Табела бр. 1
Пазарни учества на одделни групи банки

Групи банки	Број на банки		Учество во вкупната актива		Учество во вкупните активности		Учество во вкупните бруто-кредити		Учество во вкупните депозити на нефинансиски субјекти	
	30.06.2007	30.09.2007	30.06.2007	30.09.2007	30.06.2007	30.09.2007	30.06.2007	30.09.2007	30.06.2007	30.09.2007
Големи банки	3	3	65,9%	65,0%	68,1%	67,4%	69,9%	70,3%	71,3%	70,0%
Средни банки	8	8	26,6%	27,6%	25,0%	25,9%	26,1%	26,0%	24,0%	25,3%
Мали банки	8	8	7,6%	7,4%	6,8%	6,7%	4,0%	3,6%	4,7%	4,7%
Вкупно	19	19	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Зголемената конкуренција меѓу банките во понудата на финансиските услуги се одрази и врз нивото на концентрација во банкарскиот систем, коешто во текот на третиот квартал од 2007 година, бележи намалување во споредба со претходниот квартал. На 30.09.2007 година, нивото на Херфиндал-индексот², во однос на вкупната актива, изнесуваше 1.526 и во споредба со 30.06.2007 година забележа намалување за 46

¹ На 16.10.2007 година беше одземена дозволата за основање и работа на „Македонска банка а.д. Скопје“, со што бројот на банките во Република Македонија е намален на 18.

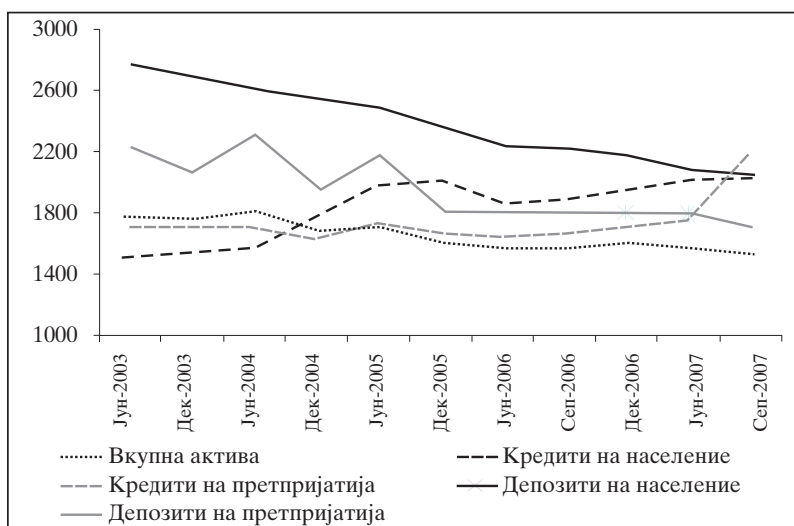
² Херфиндал-индексот се пресметува според формулата $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$, каде што S е учество на секоја банка во вкупниот износ на категоријата која се анализира (на пример: вкупна актива, вкупни депозити на населението, вкупни кредити на населението итн.), а n е вкупниот број на банки во системот. Кога индексот се двиди во интервал од 1.000 единици до 1.800 единици, нивото на концентрација во банкарскиот систем се смета за прифатливо.

индексни поени. Херфиндал-индексот за депозитите на претпријатија³ е во прифатливи рамки на концентрација и на 30.09.2007 година, изнесуваше 1694 со што го продолжи непрекинатиот тренд на намалување, започнат од 31.12.2005 година. Наспроти тоа, Херфиндал-индексот за бруто-кредитите на претпријатијата⁴, го продолжи својот нагорен тренд, којшто во последниот квартал забележа најинтензивен пораст, со што нивото на концентрација на кредитите на претпријатијата, на 30.09.2007 година, достигна ниво од 2185, што е над општоприфатливото

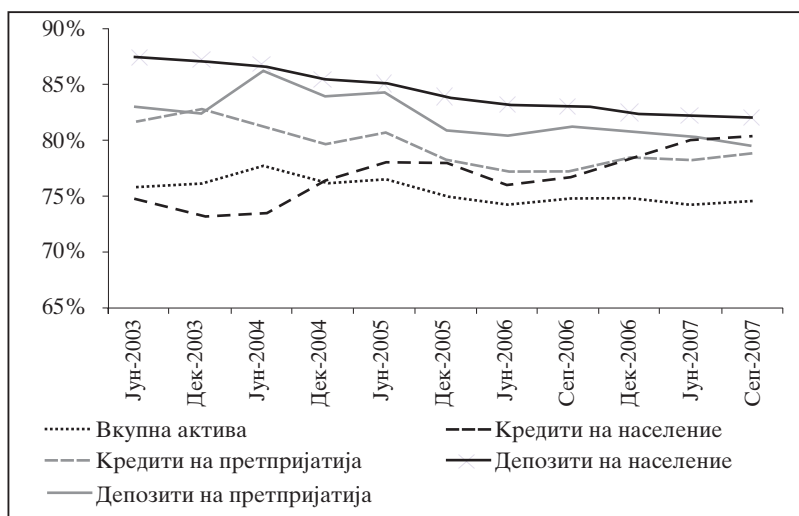
ниво на концентрација. Овој индекс, мерен за депозитите на населението, бележи постојано умерено намалување, што упатува на намалување на концентрацијата, како и на постојано зајакнување на конкуренцијата меѓу банките во доменот на депозитната активност на банките од населението. Во доменот на кредитната активност на банките кон населението⁵ се задржа високото ниво на концентрација, коешто на 30.09.2007 година, изнесуваше 2024, согласно со Херфиндал-индексот. Анализата на одделни банки упатува на мошне високо ниво на концентрација на кредитите на населението кај една банка, чиешто пазарно учество во вкупната кредитна активност кон населението, на 30.09.2007 година, изнесуваше 37,9%, што е непроменета состојба во однос на претходниот квартал. За споредба, учеството на следната банка во вкупната кредитна активност кон населението изнесуваше 17,0%. При ваков степен на концентрација, таа банка потенцијално е изложена на ризик од влошување на кредитоспособноста на населението, особено ако се имаат предвид резултатите од анализата на транзициската матрица на населението (подетална анализа има во делот „Кредитен ризик“), којашто покажува поголемо влошување на кредитната изложеност кон населението, во однос на нефинансиските правни лица.

Показателот ЦР5⁶, од аспект на активата, на 30.09.2007 година изнесуваше 74,5%, што е речиси непроменета состојба во однос на 30.06.2007 година

Графикон бр. 1
Динамика на Херфиндал-индексот за банкарскиот систем на Република Македонија

Графикон бр. 2
Динамика на показателот ЦР5 за банкарскиот систем на Република Македонија

³ При пресметката не се земени предвид ограничените депозити на правните лица.

⁴ При анализата не се земени предвид нефункционалните кредити на претпријатијата.

⁵ При анализата не се земени предвид нефункционалните кредити на население.

⁶ Показателот ЦР5 го претставува учеството на активата (односно на категоријата којашто се анализира) на петте кредитни институции со најголема актива (односно категорија којашто се анализира) во вкупната актива (односно категоријата којашто се анализира) на банкарскиот систем.

(74,4%). Како и во изминатите периоди, и на 30.09.2007 година, највисоко ниво на концентрација од 82,1%, според овој показател, имаше кај депозитите на населението. Нивото на концентрација, мерено според останатите категории, се задржува на високо ниво, што е речиси непроменета состојба во однос на претходните периоди.

Филијали на странски банки

Во јуни 2007 година стапи на сила новиот Закон за банките („Службен весник на РМ“ бр. 67/2007). Со овој Закон е предвидена можност за влез на странските банки во банкарскиот систем на Република Македонија преку отворање на свои филијали. На тој начин, можноста за присуство на странските банки во Република Македонија е проширена со нов организациски и деловен облик, покрај постоечката можност за нивно присуство преку свои подружници, односно преку купување постоечки банки, или преку основање нови банки (т.н. „гринфилд“-инвестиции во банкарскиот систем). Со тоа се постигнува поголема либерализација на влезот на странските банки и поголем степен на отвореност на банкарскиот пазар во Република Македонија.

Филијалите на странските банки ќе работат речиси под идентични услови како и банките со седиште во Република Македонија, во согласност со одредбите од Законот за банките што се однесуваат на супервизорските стандарди, управниот одбор, извештаите, сметководството и ревизијата, банкарската тајна, супервизијата, надзорот и мерките, стечајот и ликвидацијата. Филијалата во правниот промет во Република Македонија ќе настапува во име и за сметка на банката-основач, која пак од своја страна, за обврските на филијалата одговара со целиот свој имот. Депозитите вложени во филијалата се осигуруваат во Фондот за осигурување на депозити на Република Македонија, под исти услови како и депозитите прибрани од останатите банки во Република Македонија.

Филијалата на странската банка започнува со работа на територијата на Република Македонија, врз основа на претходна дозвола од гувернерот на НБРМ. Притоа, филијала во Република Македонија може да отвори странска банка која е оценета со БББ, согласно со рејтингот на Standard & Poor's, Fitch IBCA или Thomson Bank Watch или со Баа2, согласно со рејтингот на Moody's. Исто така, странската банка има обврска да обезбеди претходна дозвола/согласност од матичниот супервизорски орган, за отворање филијала во Република Македонија. Меѓу останатите услови, што треба да бидат исполнети во постапката на лиценцирање на филијала на странска банка, е и обврската на странската банка да уплати паричен депозит во износ од 120 милиони денари, којшто има карактер на гарантен депозит во филијалата. Всушност, овој депозит има третман на сопствени средства на филијалата и не може да биде предмет на оптоварување и вкаматување од страна на странската банка која ја отворила филијалата, ниту да биде повлечен без претходна согласност од гувернерот на НБРМ. Филијалата на странската банка е должна да пласира средства во Република Македонија во износ од најмалку 20% од прибраните депозити од резидентите на Република Македонија. Како дополнително прудентно барање, филијалата на странската банка во Република Македонија е должна да го одржува уплатениот паричен депозит во износ од најмалку 5% од прибраните депозити на филијалата во Република Македонија, но не помалку од 120 милиони денари, во зависност од тоа кој износ е поголем.

Законот за банките предвидува различен третман на филијалите на странските банки од земјите-членки на Европската унија (ЕУ) и филијалите на странските банки од земји коишто не се членки на ЕУ. Притоа, одредбите што се однесуваат на филијалите на странските банки од земјите-членки на ЕУ ќе започнат да се применуваат од денот на полноправното членство на Република Македонија во ЕУ. Во меѓувреме, за сите филијали, без оглед на седиштето на матичните банки, ќе се применуваат одредбите од Законот за банките, коишто се погоре елаборирани.

Со членството на Република Македонија во ЕУ, банките од земјите-членки на ЕУ ќе можат да отвораат филијали во Република Македонија без претходна дозвола на гувернерот на НБРМ, што е во согласност со принципите на ЕУ за „единствена европска лиценца“. Прибраните депозити од

резидентите на Република Македонија можат да бидат вклучени во шемата за гарантирање на депозитите на матичната земја, а не во Фондот за осигурување на депозити на Република Македонија. Супервизорските надлежности за работењето на филијалата главно ќе бидат концентрирани кај надлежниот орган од матичната земја.

Прашањето за третманот на филијалите на странските банки било актуелно и во другите земји од Централна и Источна Европа, при усогласувањето на нивните прописи од областа на банкарството и финансиите со директивите на ЕУ, во рамките на нивните евроинтеграциски процеси. Имено, во националните законодавства на овие земји, се среќава различен третман на филијалите на банките со седиште во земјите-членки на ЕУ и на оние од останатите земји. За филијалите од земјите-членки на ЕУ се применуваат одредбите на директивите за слободно прекугранично давање услуги, што значи дека нема формален процес на лиценцирање, не се бара одреден кредитен рејтинг за банката-основач на филијалата, не се бара депонирање на паричен депозит којшто би имал третман на основни средства на филијалата, а главната одговорност за супервизија е лоцирана кај матичниот супервизорски орган.

Од друга страна, постои релативно построг регулативен третман на филијалите на странските банки од останатите земји (што не се членки на ЕУ). Генерално, отворањето на филијалата на странската банка од земја којашто не е членка на ЕУ, подлежи на лиценцирање од надлежниот орган на земјата каде што се отвора филијалата. Притоа, речиси во сите земји, услов за издавање дозвола за отворање филијала на банка од земја којашто не е членка на ЕУ претставува претходно одобрение или писмена изјава од матичниот супервизорски орган, со кој се согласува за отворање на филијалата. Вообичаено, одговорноста за супервизијата на филијалите на странските банки е лоцирана кај надлежниот орган на земјата каде што се отвора филијалата.

Основните разлики во регулативите на одделните земји од Централна и Источна Европа во однос на третманот на филијалите на странските банки, главно се однесуваат на барањата за уплата на паричен депозит („квази капитал“) за отворање на филијала, на осигурувањето на депозитите на филијалата и на барањето за поседување на соодветен кредитен рејтинг на банката која сака да ја отвори филијалата. Регулативата на Естонија, Бугарија, Словачка не бара вложување на паричен депозит кој би имал карактер на сопствени средства на филијалата на странска банка, додека регулативата на Словенија и Хрватска, му дава право на надлежниот супервизорски орган да одреди износ на депозит кој треба да го вложи банката што ја отвора филијата. Во регулативите на Чешка, Романија, Грција, идентично како и во Република Македонија, е одредена висината на паричниот депозит⁷ кој треба да биде уплатен од страна на странската банката која ја отвора филијалата. Во поглед на осигурувањето на депозитите, некои земји предвидуваат задолжително осигурување на депозитите во домашната шема за осигурување на депозити (Чешка, Романија, Грција), некои земји наметнуваат таква обврска само ако условите на осигурувањето на депозитите во матичната земја на банката која ја отворила филијалата се понеповолни во однос на оние во домашната шема за осигурување на депозити (Словачка, Словенија, Хрватска), а некои (Естонија, Литванија) не наметнуваат обврска за осигурување на депозитите во шемата за осигурување на депозити во земјата каде е отворена филијалата. Најчесто, во анализираните национални законодавства не е пропишан експлицитен кредитен рејтинг за банката која ја отвора филијалата (Романија, Естонија, Литванија, Чешка, Словенија, Хрватска), додека во некои земји каде експлицитно не се бара одреден рејтинг, имплицитно се бара од банката која ја отвора филијалата, да поседува репутација или реноме на меѓународните финансиски пазари (Бугарија, Словачка).

⁷ Во Чешка, износот на паричниот депозит изнесува 150 милиони чешки круни (околу 5 милиони евра), во Романија - 5 милиони евра, а во Грција - 9 милиони евра.

Искуството на анализираниите земји од регионот во однос на работењето на филијалите на странските банки покажува дека нивното значење е релативно ограничено, односно активата на филијалите на странските банки е најчесто под 10% од вкупната актива на кредитните институции во земјите. Имено, практиката покажува дека деловните политики на филијалите на странските банки, најчесто се ориентирани кон опслужување на одредени стратешки клиенти на странската банка, како што се мултинационалните компании коишто имаат своја инвестиција во земјата каде што е отворена филијалата, или пак, се специјализираат за одредена банкарска активност, како што е чувар на имот за пензиски или инвестициски фондови, или управување со средства за сметка на клиентите со релативно висок доход. Многу ретко, активностите на филијалите на странските банки се насочени кон извршување на банкарските активности од сферата на банкарството на мало (услуги за секторите „население“ и „мали и средни претпријатија“), што пак од своја страна, е сè уште главна активност и основен приходен генератор за банките во Република Македонија. Оттука, сè уште е неизвесно во кој степен филијалите на странските банки ќе бидат присутни во Република Македонија, во кој момент од развојот на домашната економија и финансиски систем, странските банки би покажале поголема заинтересираност за нивното присуство во Република Македонија преку филијали, каков вид на услуги ќе нудат, за кои клиенти или активности би се специјализирале и која би била нивната големина и релативно значење во рамки на домашниот банкарски систем. Сепак, одговорите на овие прашања ќе бидат познати во следниот период, бидејќи во овој момент, во Република Македонија сè уште не постои ниту една филијала на странската банка.

Релативно значење на филијалите на странските банки во банкарските системи на избраните земји-членки на ЕУ на крајот од 2006 година*

Земја	Број на филијали на странски банки	Учество на филијалите на странски банки во вкупната актива на кредитните институции	Актива на филијалите на странски банки (во милиони евра)
Романија	7	5,4%	2.910
Унгарија	4	1,3%	1.210
Словачка	7	13,1%	6.284
Чешка	13	8,4%	10.541
Полска	12	2,8%	5.463
Латвија	2	5,8%	1.398
Естонија	7	8,8%	1.522
Бугарија	5	5,0%	1.207
Грција	24	9,2%	31.287

*Извор на податоци: Извештај на Европска Централна Банка - EU banking structures - Октомври 2007 година; за активата на филијалите на странски банки во Бугарија податокот е за 30.06.2007 година

2. Активност на банките

2.1. Биланс на состојба на банките

На 30.09.2007 година, вкупната актива на банкарскиот систем достигна ниво од 206.904 милиони денари, што претставува годишен пораст од 49.096 милиони денари, или за 31,1%. Притоа, во третиот квартал од 2007 година е остварен најнизок квартален пораст од 7.839 милиони денари, односно за 3,9%, што претставува 16% од вкупниот годишен пораст на средствата на банките (Биланс на состојба - Анекс бр. 1).

Табела бр. 2
Структура на активата и пасивата на банките

Биланс на состојба	Износ во милиони		Структура		Промена 30.09.2007/30.06.2007			
	30.06.2007	30.09.2007	30.06.2007	30.09.2007	Апсолутна промена	Во проценти	Во структура-та (во процентни поени)	Учество во промената
Парични средства и салда кај НБРМ	11.201	10.548	5,6%	5,1%	-653	-5,8%	-0,5	-8,3%
Портфолио на хартии од вредност	33.375	31.833	16,8%	15,4%	-1.542	-4,6%	-1,4	-19,7%
Пласмани кај други банки	47.467	47.261	23,8%	22,8%	-206	-0,4%	-1,0	-2,6%
Кредити на нефинансиските субјекти (нето)	94.068	104.397	47,3%	50,5%	10.329	11,0%	3,2	131,8%
Пресметана камата и останата актива	5.620	5.598	2,8%	2,7%	-22	-0,4%	-0,1	-0,3%
Основни средства	7.358	7.433	3,7%	3,6%	75	1,0%	-0,1	1,0%
Неиздвоени резервации за потенцијални загуби	-24	-165	0,0%	-0,1%	141	589,5%	-0,1	-1,8%
Вкупна актива	199.065	206.904	100,0%	100,0%	7.839	3,9%		100,0%
Депозити од банки	4.435	4.628	2,2%	2,2%	193	4,3%	0,0	2,5%
Депозити на нефинансиските субјекти	145.045	150.054	72,9%	72,5%	5.009	3,5%	-0,3	63,9%
Позајмици (краткорочни и долгорочни)	18.131	19.300	9,1%	9,3%	1.169	6,4%	0,2	14,9%
Останата пасива	5.368	6.095	2,7%	2,9%	727	13,6%	0,2	9,3%
Резервации за вонбилансни ставки	763	762	0,4%	0,4%	-1	-0,1%	0,0	0,0%
Сопствени средства	25.323	26.065	12,7%	12,6%	742	2,9%	-0,1	9,5%
Вкупна пасива	199.065	206.904	100,0%	100,0%	7.839	3,9%		100,0%

Во третиот квартал од 2007 година, депозитниот потенцијал на банките и понатаму беше генератор на растот на финансискиот потенцијал, а воедно и најзначаен извор за финансирање на банкарските активности. Во овој квартал, депозитите на нефинансиските субјекти забележаа пораст од 5.009 милиони денари, или за 3,5%, што беше најнизок квартален пораст во четирите претходни квартали (во периодот септември 2006 година - септември 2007 година). Овој пораст услови само 13,6% од годишниот пораст на депозитниот потенцијал на банките, кој изнесуваше 36.853 милиони денари, или за 32,6%. И покрај забавениот пораст, депозитите на нефинансиските субјекти, со учество од 72,5%, ја задржаа доминантната позиција во структурата на пасивата на банките и условија најголем дел (63,9%) од порастот на пасивата на банките. Позајмиците беа втората позначајна категорија на туѓи извори на средства, коишто на 30.09.2007 година, како и во претходниот квартал, го задржаа учеството од околу 9% во вкупната пасива на банките. Во третиот квартал од 2007 година, тие забележаа пораст од 1.169 милиони денари, или за 6,4%, со што условија 14,9% од порастот на вкупната пасива. Овој пораст, во најголем дел, е резултат на зголеменото користење позајмици од странските банки, за сметка на комитентите на банката, од страна на три банки, како и на користењето на странските кредитни линии преку „Македонската банка за поддршка на развојот“ АД Скопје, од страна на две банки.

Од друга страна, покрај забавениот раст на вкупниот финансиски потенцијал, во текот на третиот квартал од 2007 година продолжи трендот на засилување на кредитната активност на банките. Во текот на третиот квартал од 2007 година беше остварен пораст на бруто-кредитите од 10.619 милиони денари, или за 10,1%, што е 28,3% од вкупниот пораст во четирите претходни квартали и воедно претставува највисока квартална стапка на пораст во истиот период. На годишно ниво, порастот на бруто-кредитите изнесуваше 23.302 милиони денари, или 41,1%. Паралелно со растот на кредитите, продолжи и процесот на реструктурирање на активата во правец на намалување на учеството на некаматоносната и нисокаматоносната актива. Како резултат на тоа, нето-кредитите на нефинансиските субјекти, со учество од 50,5%, ја зајакнаа доминантната позиција на страната на средствата на банките и во целост го условија порастот на вкупната актива на банките.

Групата големи банки, во текот на третиот квартал од 2007 година ја задржа доминантната позиција во структурата на средствата и изворите на средства на банките. На 30.09.2007 година, оваа група банки учествуваше со 65% во вкупната актива, со 70,3% во вкупните бруто-кредити и со 70% во вкупните депозити на нефинансиските субјекти. Истовремено, групата големи банки, со реализиран квартален пораст на кредитната активност од 7.893 милиони денари, беше главен детерминатор, условувајќи 74,3% од вкупниот квартален пораст на кредитната активност на банките. Како резултат на ваквите движења, групата големи банки ја зацврсти доминантната позиција во структурата на кредитите. Од друга страна, сè позабележлива

е растечката улога на групата средни банки во порастот на вкупните билансни активности и депозитниот потенцијал на банките. Имено, како резултат на повисоките квартални стапки на пораст на вкупната актива и депозитите на оваа група банки, во текот на третиот квартал од 2007 година, нејзиниот придонес во вкупниот пораст на вкупните билансни и депозитни активности на сите банки беше највисок (54,2% од вкупниот пораст на активата и 63,4% од вкупниот пораст на депозитниот потенцијал).

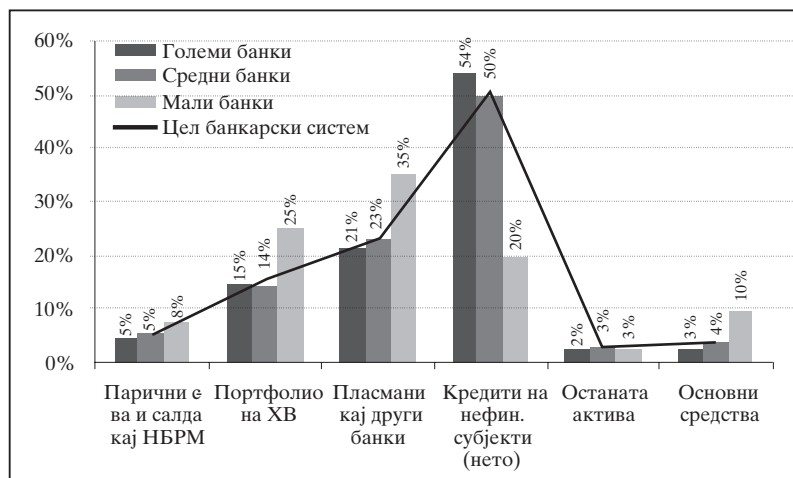
Табела бр. 3

Пазарно учество и пораст на вкупната актива, кредитите и депозитите по групи банки

КАТЕГОРИИ	Износ во милиони денари		Структура		Промена 30.09.2007/30.06.2007			
	30.06.2007	30.09.2007	30.06.2007	30.09.2007	Во апсолутни износи	Во проценти	Во структурата (во процентни поени)	Учество во порастот
Вкупна актива	199.065	206.904	100,0%	100,0%	7.839	3,9%		100,0%
- Големи банки	131.098	134.404	65,9%	65,0%	3.306	2,5%	-0,9	42,2%
- Средни банки	52.923	57.168	26,6%	27,6%	4.245	8,0%	1,0	54,2%
- Мали банки	15.044	15.331	7,6%	7,4%	287	1,9%	-0,1	3,7%
Бруто-кредити на нефинансиските субјекти	105.075	115.694	100,0%	100,0%	10.619	10,1%		100,0%
- Големи банки	73.472	81.365	69,9%	70,3%	7.893	10,7%	0,4	74,3%
- Средни банки	27.389	30.116	26,1%	26,0%	2.727	10,0%	0,0	25,7%
- Мали банки	4.214	4.213	4,0%	3,6%	-1	0,0%	-0,4	0,0%
Депозити на нефинансиските субјекти	145.045	150.054	100,0%	100,0%	5.009	3,5%		100,0%
- Големи банки	103.384	104.971	71,3%	70,0%	1.587	1,5%	-1,3	31,7%
- Средни банки	34.784	37.961	24,0%	25,3%	3.177	9,1%	1,3	63,4%
- Мали банки	6.877	7.122	4,7%	4,7%	245	3,6%	0,0	4,9%

Структурната анализа на активата и пасивата упатува на постоење на одредени разлики на ниво на поодделните групи банки. Кај групите големи и средни банки, со учество од 54% и 50% во вкупната актива на соодветната група, доминираат кредитите на нефинансиските субјекти. Нивното учество во вкупната актива на соодветната група, во однос на 30.09.2006 година, забележа пораст од 7,5 процентни поени кај групата големи банки и 0,7 процентни поени кај групата средни банки⁸. Основен двигател на ваквиот тренд е позитивната динамика на кредитната активност кај овие две групи банки. Наспроти тоа, кај групата мали банки, учеството на кредитите во вкупната актива е далеку пониско, за сметка на повисокото учество на пласманите кај други банки и портфолиото на хартии од вредност. Притоа, во изминатата година, како резултат на надолниот тренд на кредитната активност (негативните стапки на промена на кредитите), кај оваа група банки беше присутен тренд на постојано намалување на кредитирањето во структурата на

Графикон бр. 3
Структура на активата по групи банки на 30.09.2007 година

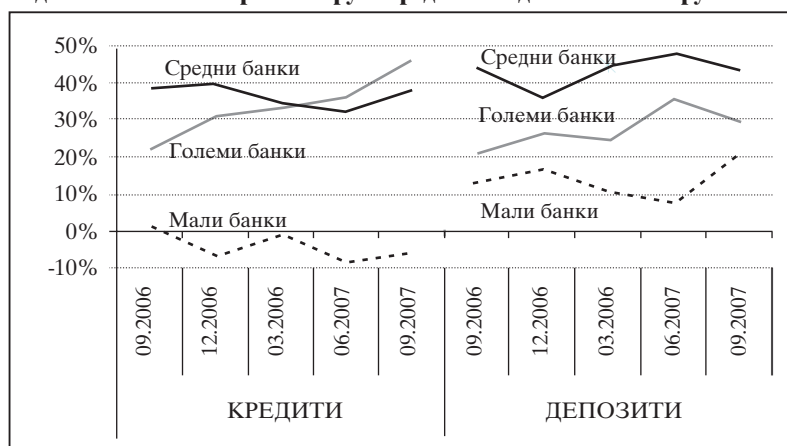

⁸ Пресметките се врз основа на структурата на групите банки на 30.09.2007 година.

нивните вкупни билансни активности (намалување за 5,8 процентни поени во однос на 30.09.2006 година). Ваквите стапки на промена на кредитите имаа соодветен одраз и врз нивото на финансиското посредување, кај одделните групи банки. Анализата на структурата на пасивата упатува на заклучокот дека сите групи банки го финансираат најголемиот дел од своите активности со депозитите на нефинансиските субјекти. Сепак тој дел е далеку помал кај групата мали банки, за сметка на повисокото учество на сопствените средства во вкупниот финансиски потенцијал на оваа група банки. Како резултат на повисоките стапки на пораст на депозитите, кај групата средни банки е присутен тренд на пораст на нивното учество во структурата на финансирањето на вкупната актива (пораст од 3,2 процентни поени во споредба со 30.09.2006 година). Кај групите големи и мали банки, ова учество во изминатиот период беше на стабилно ниво од околу 78% и 46%, соодветно.

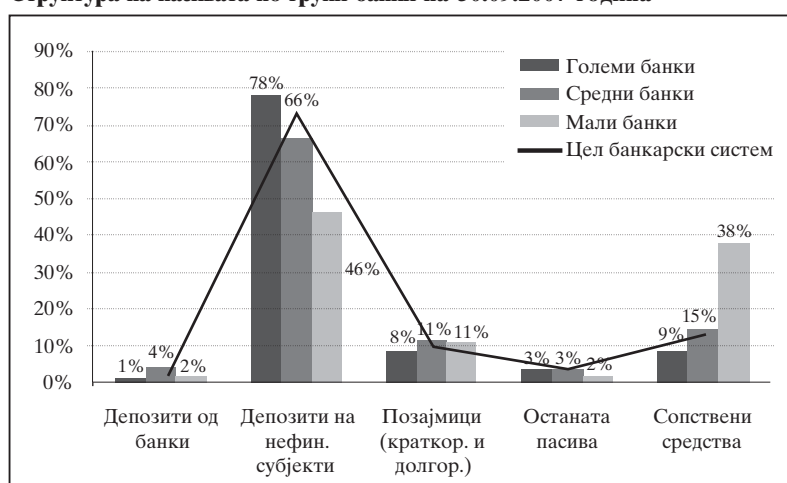
Графикон бр. 4

Годишни стапки на пораст на бруто кредитите и депозитите по групи банки

Графикон бр. 5

Структура на пасивата по групи банки на 30.09.2007 година

2.2. Кредитна активност на банките

Позитивната динамика на кредитната активност на банките продолжи и во текот на третиот квартал од 2007 година и се карактеризира со највисока стапка на пораст на бруто-кредитите, во споредба со четирит претходни квартали. Како резултат на ваквата динамика, на 30.09.2007 година, бруто-кредитите на нефинансиските субјекти достигнаа ниво од 115.694 милиони денари и забележаа квартален пораст од 10,1% и годишен пораст од 41,1%.

Ваквата динамика на кредитната активност е условена, од една страна, од делумното релаксирање на условите за кредитирање и делумното зголемување на побарувачката за кредити, на кои укажуваат резултатите од Анкетата за кредитна активност⁹ за третиот квартал од 2007 година. Притоа, делумно релаксирање на условите за кредитирање, од страна на банките, е пријавено кај кредитите на претпријатијата и потрошувачките кредити на населението, додека условите за одобрување станбени кредити биле непроменети. Најголем дел од банките ги истакнуваат конкуренцијата од страна на другите банки, очекувањата за перспективата на гранката на која припаѓа претпријатието и очекувањата за вкупната економска активност како најзначајни фактори кои влијаеле во правец на делумно релаксирање на условите за кредитирање на корпоративниот сектор. Во рамки на истата анкета, конкуренцијата од страна на

⁹ Анкетата се спроведува од страна на НБРМ, на квартална основа.

другите банки се оценува како најзначаен фактор којшто влијаел за делумно релаксирање на условите за одобрување и на потрошувачките кредити на секторот „население“. Најголем дел од банките се изјасниле дека релаксирањето на условите за кредитирање на претпријатијата, во текот на третиот квартал од 2007 година, е постигнато преку намалување на каматната стапка на кредитите и барањата во врска со обезбедувањето на кредитите. Во однос на условите за одобрување на потрошувачките кредити на населението, поголем дел од банките пријавиле релаксирање преку намалување на каматната стапка на кредитите.

Врз основа на анализата на очекувањата на банките за натамошната тенденција за релаксирање на условите за кредитирање, може да се заклучи дека банките, генерално, и во следниот квартал, очекуваат делумно релаксирање на условите за кредитирање на претпријатијата, а неизменети услови за кредитирање на секторот „население“.

Кредитната активност во Република Македонија и земјите-членки на ЕУ

Во изминатите неколку години, во повеќето земји-членки на ЕУ, како и во Република Македонија, беше присутен тренд на релативно висок пораст на кредитите, пред сè како резултат на поволното макроекономско опкружување, релаксирањето на условите за кредитирање и оптимистичките очекувања. Споредбата на стапките на кредитен растеж во Република Македонија, старите и новите земји-членки на ЕУ упатува на постоење на значителни разлики. Притоа, релативно повисоките стапки на раст на кредитите, присутни во новите земји-членки на ЕУ и Република Македонија, честопати се анализираат од аспект на нивниот ефект врз потенцијалното „прегревање“ на економијата. Меѓутоа, треба да се истакне дека споредбата на стапките на кредитен раст на меѓународно ниво или во случајов, помеѓу РМ, новите и старите земји-членки на ЕУ е несоодветно, пред сè поради различното иницијално ниво на кредитирање во различните земји или влијанието на т.н. „ефект на ниска почетна основа“ (low base effect).

Поради тоа, една посеопфатна компаративна анализа на кредитната активност би вклучувала споредба и на нивоата на финансиското посредување во соодветните земји. Меѓутоа, споредбата на нивоата на финансиското посредување, изразени како соодносот помеѓу износот на вкупните кредити (кој е состојба или „stock“) и БДП (кој е тек или „flow“), исто така упатува на постоењето на релативно високи разлики помеѓу РМ, новите и старите земји-членки на ЕУ. Како основна причина за ваквите разлики се идентификува токму споменатиот ефект на ниско почетно ниво на кредити во РМ и новите земји-членки на ЕУ, наспроти т.н. „ефект на акумулација“, односно високото ниво на претходно акумулираните кредити во старите земји-членки на ЕУ.

Натамошното продлабочување на анализата е во правец на воведување показател за нивото на финансиското посредување, којшто претставува сооднос на апсолутната годишна промена на кредитите и БДП, односно сооднос на два тека („flows“) и подобро ги одразува краткорочните развојни трендови на финансиското посредување и кредитната поддршка на приватниот сектор (претпријатијата и населението), односно подобро ја одразува врската помеѓу дополнителната кредитна поддршка на приватниот сектор и вкупната додадена вредност во економијата, во текот на една година. Споредбата на овој показател упатува на блиски нивоа на финансиското посредување во старите и новите земји-членки на ЕУ, па дури и на повисоко просечно ниво на финансиското посредување во новите земји-членки на ЕУ во 2006 година. Во РМ, овој показател, исто така, упатува на пониско ниво на финансиското посредување, во споредба со просечните нивоа во ЕУ. Меѓутоа, треба да се истакне дека само во текот на првите три квартали од 2007 година, нивото на финансиското посредување во РМ, мерено како сооднос на годишниот пораст на бруто-кредитите и на БДП (за 2006 година) изнесува 10,9%, што е повисоко од голем дел од анализираните земји-членки на ЕУ во 2006 година.

	Годишен пораст на кредитите/БДП		Бруто-кредити/БДП		Годишна стапка на пораст на кредитите	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
СТАРИ ЗЕМЈИ-ЧЛЕНКИ НА ЕУ						
Ирска	29,1%	32,4%	140,5%	161,3%	26,1%	27,2%
Шпанија	29,1%	31,7%	132,7%	154,7%	28,1%	25,8%
Данска	18,9%	20,1%	156,3%	168,4%	13,8%	13,6%
Луксембург	16,7%	16,5%	211,2%	204,3%	8,6%	8,8%
Шведска	7,4%	14,2%	104,5%	112,2%	7,6%	14,4%
Португалија	8,8%	13,7%	126,3%	134,3%	7,5%	10,8%
Просек	11,9%	12,8%	110,7%	116,2%	12,2%	12,1%
Италија	5,2%	8,1%	73,4%	78,6%	7,6%	11,5%
Франција	6,7%	7,9%	77,3%	82,2%	9,5%	10,6%
Грција	8,8%	7,8%	62,4%	60,0%	17,6%	14,4%
Финска	7,9%	7,5%	70,0%	73,1%	12,8%	11,4%
Холандија	11,6%	6,7%	130,6%	131,8%	9,8%	5,4%
Белгија	6,7%	6,4%	71,0%	73,9%	10,4%	9,5%
Австрија	9,5%	4,8%	94,4%	95,0%	11,2%	5,3%
Германија	-0,4%	1,1%	98,8%	97,1%	-0,5%	1,2%
НОВИ ЗЕМЈИ-ЧЛЕНКИ НА ЕУ						
Естонија	22,6%	30,0%	57,5%	78,6%	64,7%	61,6%
Летонија	23,4%	27,9%	61,0%	76,3%	62,3%	57,8%
Литванија	12,8%	15,9%	35,6%	46,8%	56,5%	51,6%
Малта	8,1%	15,0%	108,6%	115,2%	8,1%	14,9%
Просек	11,2%	14,9%	49,6%	59,5%	33,9%	35,9%
Словенија	9,8%	11,8%	53,2%	61,2%	22,7%	23,4%
Словачка	7,4%	10,1%	31,3%	37,3%	31,0%	37,3%
Чешка	7,1%	9,1%	32,6%	37,9%	27,9%	31,6%
Унгарија	5,7%	8,0%	42,4%	50,2%	15,5%	19,0%
Полска	3,9%	6,4%	28,2%	31,9%	16,2%	25,3%
Р. Македонија	4,0%	6,9%	24,2%	29,6%	19,9%	30,5%
Р. Македонија (09.2007)	10,9%		34,6%		37,5%	

Извор: ЕЦБ, интернет-страниците на централните банки и M. Arpa, T. Reininger, Z. Walko „Can Banking Intermediation in the Central and eastern European Countries Ever catch up with the Euro Area?“

Треба да се има предвид дека, иако ваквиот показател за финансиското посредување го елиминира т.н. „ефект на ниска почетна основа“, сепак има одредени ограничувања. Имено, показателот не го зема предвид финансиското посредување во форма на репласирање на износот на наплатените кредити, чиј ефект врз вкупната економска активност во земјата, не би требало да се занемари.

2.2.1. Структура на бруто-кредитите на нефинансиските субјекти (секторска, рочна и валутна)

Доминантната позиција на кредитите на претпријатијата, во рамки на **секторската структура** на вкупните кредити, и покрај постојаниот надолен тренд, беше присутна и на крајот на третиот квартал од 2007 година. Така, кредитите на претпријатијата учествуваа со 62,1%, а кредитите на населението со 37,3% во вкупните кредити на нефинансиските субјекти. Притоа, на крајот на третиот квартал од 2007 година, намалувањето на учеството на кредитите на претпријатијата изнесуваше 1 процентен поен, во однос на 30.06.2007 година, и 3,6 процентни поени, во однос на 30.09.2006 година, за сметка на порастот на кредитната поддршка на населението (36,3% на 30.06.2007 година и 33,7% на 30.09.2006 година). Основен двигател на

ваквиот тренд во структурата на вкупните кредити е повисокиот степен на засилување на кредитната поддршка на населението, односно постојано повисоката стапка на пораст на кредитите на населението, којашто во третиот квартал на 2007 година изнесуваше 13,2%, наспроти кварталната стапка на пораст на кредитите на претпријатија од 8,3%. На годишно ниво (во споредба со 30.09.2006 година), кредитите на населението забележаа пораст од 56,4%, наспроти порастот од 33,3% на кредитите на претпријатијата.

На 30.09.2007 година, кредитирањето на долг рок, со учество од 60%, ја задржа својата доминантна позиција во **рочната структура** на вкупните кредити, наспроти кредитирањето на краток рок (учество од 29,6%)¹⁰. Притоа, долгорочното кредитирање доминира и кај кредитите на претпријатијата, со учество од 53,5%, а особено кај кредитите на населението со учество од 70,9%. За разлика од претходните квартали, кога долгорочните кредити бележаа позабрзан раст во споредба со краткорочните кредити, на крајот на третиот квартал од 2007 година, овие две категории кредити забележаа релативно изедначени годишни стапки на раст од 46,8% (долгорочни кредити) и 46,5% (краткорочни кредити). Кварталниот порастот на долгорочните кредити изнесуваше 5.989 милиони денари, или за 9,4%, наспроти порастот на краткорочните кредити за 4.566 милиони денари, или за 15,4%.

Од аспект на **валутната структура**, на 30.09.2007 година, денарските кредити учествуваа со 45,2% во вкупните бруто-кредити, додека учеството на девизните кредити и денарските кредити со девизна клаузула изнесуваше 25,2% и 29,6%, соодветно. Во текот на третиот квартал на 2007 година, најизразен квартален пораст од 11,4% забележаа денарските кредити, по што следат денарските кредити со девизна клаузула, со пораст од 10,8%, и девизните кредити, со пораст од 7,1%. На годишно ниво, најизразен пораст од 71,9% имаа денарските кредити со девизна клаузула, а денарските кредити и девизните кредити имаа речиси изедначен пораст од 30,5% и 32,4%, соодветно.

Табела бр. 4
Дистрибуција на кредитите по групи банки на 30.09.2007 година

Група банки	Секторска структура			Рочна структура			Валутна структура		
	Претпријатија	Население	Други комитенти	Краткорочни	Долгорочни	Достасани и нефункционални	Денарски	Девизни	Девизна клаузула
Големи банки	72,0%	67,5%	76,1%	75,6%	67,1%	73,8%	71,2%	77,9%	62,5%
Средни банки	24,9%	28,3%	3,3%	21,1%	30,2%	16,1%	23,0%	21,6%	34,5%
Мали банки	3,1%	4,3%	20,6%	3,3%	2,7%	10,0%	5,8%	0,4%	3,1%
Вкупно:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Доминацијата на групата големи банки, од аспект на секторската, рочната и валутната структура на кредитите по одделни групи банки, беше присутна и на крајот на третиот квартал од 2007 година (табела бр. 4 - Дистрибуција на кредитите по одделни групи банки).

Табела бр. 5
Структура на кредитите по групи банки на 30.09.2007 година

Група банки	Секторска структура				Рочна структура				Валутна структура			
	Претпријатија	Население	Други комитенти	Вкупно:	Краткорочни	Долгорочни	Достасани и нефункционални	Вкупно:	Денарски	Девизни	Девизна клаузула	Вкупно:
Големи банки	63,5%	35,8%	0,6%	100,0%	31,8%	57,3%	11,0%	100,0%	45,8%	27,9%	26,3%	100,0%
Средни банки	59,4%	40,5%	0,1%	100,0%	24,0%	69,5%	6,5%	100,0%	39,9%	20,9%	39,2%	100,0%
Мали банки	52,7%	43,9%	3,4%	100,0%	26,8%	44,4%	28,8%	100,0%	71,8%	3,0%	25,1%	100,0%
Цел банкарски систем	62,1%	37,3%	0,6%	100,0%	29,6%	60,0%	10,4%	100,0%	45,2%	25,2%	29,6%	100,0%

Од аспект на склоностите за кредитирање на одделните сектори, кај сите групи банки имаше поизразено учество на кредитирањето на секторот „претпријатија“. Истовремено, кај сите групи банки доминира кредитирањето на долг рок. Анализата на валутната структура на кредитите покажува дека кај сите групи банки, беше присутно поголемо учество на кредитите со валутна компонента, во споредба со денарските кредити. (табела бр. 5 - Структура на кредитите по одделни групи банки).

¹⁰ Остатокот од 9,1% од вкупните кредити се однесуваат на нефункционалните кредити.

Табела бр. 6
Квартална промена на кредитите по групи банки

Квартална промена на кредитите (во милиони денари)	Секторска структура			Рочна структура			Валутна структура		
	Претпријатија	Население	Други комитенти	Краткорочни	Долгорочни	Достасани и нефункционални	Денарски	Девизни	Девизна клаузула
Големи банки	4.369	3.458	67	3.876	3.966	52	3.749	1.666	2.479
Средни банки	1.203	1.535	-11	832	1.966	-71	1.664	264	798
Мали банки	-56	47	9	-143	58	84	-52	-8	60

Кварталниот пораст на кредитите, од аспект на нивната секторска структура, покажува повисок апсолутен пораст на кредитите на претпријатијата, во однос на порастот на кредитите на населението, кај групата големи банки. Кај групата средни банки постои поизедначен квартален пораст на двете категории на кредити. Од друга страна, кварталните стапки на пораст на кредитите, кај двете групи банки упатуваат на позабрзан раст на кредитите на населението. Имено овие кредити забележаа квартални стапки на пораст од 13,5% кај групата големи и 14,4% кај групата средни банки, наспроти стапките на пораст на кредитите на претпријатијата од 9,2% кај групата големи банки и 7,2% кај групата средни банки.

Структурата на кварталниот пораст на кредитите, од аспект на нивната рочност, кај групата големи банки покажува речиси изедначен пораст на краткорочните и долгорочните кредити. Кај групата средни банки, порастот на долгорочните кредити е повеќе од двојно поголем од порастот на краткорочните кредити.

Порастот на кредитите, од аспект на нивната валутна структура, кај групите големи и средни банки упатува на најголем квартален пораст на денарските кредити, по што следат денарските кредити со девизна клаузула и девизните кредити.

Анализата на кварталните промени на одобрените кредити кај групата мали банки, упатува на натамошно маргинализирање на улогата на овие банки во процесот на финансиското посредување. Нивната кредитна активност била главно насочена кон населението, преку одобрување долгорочни денарски кредити со девизна клаузула.

2.3. Депозитна активност на банките

2.3.1. Структура на депозитната база (секторска, рочна и валутна)

Анализата на **секторската структура** на депозитите, на 30.09.2007 година, покажува дека депозитите на населението, со учество од 58,1% и понатаму се главни носители на вкупната депозитна база на банките. Во текот на третиот квартал од 2007 година, тие забележаа пораст од 4.335 милиони денари, односно за 5,2%, со што во целост го условија порастот на вкупниот депозитен потенцијал на банките. Наспроти тоа, на крајот на третиот квартал од 2007 година, депозитите на претпријатија, кои учествуваа со 34,5% во вкупната депозитна база, забележаа квартално намалување од 19 милиони денари. Во споредба со 30.09.2006 година, депозитите на населението забележаа пораст од 20.793 милиони денари или за 31,3%, а депозитите на претпријатијата - пораст од 11.445 милиони денари, или за 28,4%.

Неповолната **рочна структура** на депозитниот потенцијал на банките се задржа и на крајот на третиот квартал од 2007 година. Имено, дури 94,6% од депозитите на банките се со рочност до 1 година (од кои 45,6% се депозити по видување¹¹). Меѓутоа, позитивниот макроекономски амбиент и зголемената доверба на нефинансиските субјекти кон банкарскиот систем придонесоа кон тоа позитивниот тренд на постепено зголемување на рочноста на депозитниот потенцијал на банките да продолжи и во текот на третиот квартал на 2007 година. Потврда за ваквите движења е порастот на учеството на долгорочните

¹¹ Во рамки на депозитите по видување се вклучени трансакциските депозити.

депозити во вкупниот депозитен потенцијал, којшто на квартално ниво изнесува 0,5 процентни поени. Истовремено, долгорочните депозити забележаа и највисока квартална стапка на пораст од 14,2%, наспроти стапките на пораст на депозитите по видување и краткорочните депозити од 3% и 2,8%, соодветно. Долгорочните депозити, и на годишно ниво, забележаа релативно највисока стапка на пораст од 71,4%, наспроти стапките на пораст од 21,5% и 39,9% на депозитите по видување и краткорочните депозити, соодветно. Една од причините за ваквите движења се поповолните каматни стапки на долгорочните депозити.

На 31.03.2007 година, **валутната структура** на депозитната база на банките е речиси идентична со онаа во претходните квартали. Имено, денарските депозити учествуваат со 52,6%, а девизните со 47,4% во вкупниот депозитен потенцијал на банките. Од вкупните денарски депозити, 11,6% се денарски депозити со девизна клаузула. Погледомат склонот на нефинансиските субјекти кон штетење во денари беше присутна и во текот на третиот квартал од 2007 година, што соодветствува со кварталната стапка на раст на денарските депозити од 6,5%, наспроти стапката на раст на девизните депозити од 0,3%. Истовремено, денарските депозити условија 96,2% од вкупниот пораст на депозитниот потенцијал на банките во истиот период. На годишно ниво (во споредба со 30.09.2006 година), растот на денарските депозити изнесуваше 52,4%, а на девизните - 15,8%.

Табела бр. 7
Дистрибуција на депозитите по групи банки на 30.09.2007 година

Структура на депозити на 30.09.2007 година	Секторска структура				Рочна структура			Валутна структура	
	Претпријатија	Население	Јавен сектор	Други комитенти	По видување	Краткорочни	Долгорочни	Денарски	Девизни
Големи банки	68,7%	71,9%	65,2%	59,1%	71,3%	72,9%	31,0%	67,7%	72,5%
Средни банки	27,2%	23,7%	18,4%	30,8%	22,5%	25,0%	50,7%	26,2%	24,3%
Мали банки	4,1%	4,4%	16,5%	10,1%	6,2%	2,1%	18,3%	6,1%	3,2%
Вкупно	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Групата големи банки, и на крајот на третиот квартал од 2007 година, ја задржа доминантната позиција во формирањето на депозитниот потенцијал на банките (табела бр. 7 - Дистрибуција на депозитите по одделни групи банки).

Табела бр. 8
Структура на депозитите на нефинансиските субјекти по групи банки на 30.09.2007 година

Структура на депозити на 30.09.2007 година	Секторска структура					Рочна структура				Валутна структура		
	Претпријатија	Население	Јавен сектор	Други комитенти	Вкупно	По видување	Краткорочни	Долгорочни	Вкупно	Денарски	Девизни	Вкупно
Големи банки	33,9%	59,8%	1,0%	5,3%	100,0%	44,0%	53,7%	2,4%	100,0%	50,9%	49,1%	100,0%
Средни банки	37,1%	54,5%	0,8%	7,6%	100,0%	38,3%	51,0%	10,7%	100,0%	54,5%	45,5%	100,0%
Мали банки	29,6%	53,4%	3,7%	13,3%	100,0%	56,5%	22,8%	20,6%	100,0%	68,1%	31,9%	100,0%

Од аспект на секторската структура на депозитите, кај секоја одделна група банки е забележливо поизразено учество на депозитите на населението. Анализата на рочната структура на депозитите, во рамки на секоја одделна група банки, упатува на повисоко учество на краткорочните депозити кај групите големи и средни банки, наспроти повисокото учество на депозитите по видување кај групата мали банки. Од аспект на валутната структура на депозитите, во рамки на одделните групи банки, се забележува рамномерно учество на девизните и денарските депозити кај групата големи банки, наспроти повисокото учество на денарските депозити кај групата средни банки и особено кај групата мали банки (табела бр. 8 - Структура на депозитите на нефинансиските субјекти по одделни групи банки).

Табела бр. 9

Квартална промена на депозитите на нефинансиски субјекти по групи банки

Квартална промена на депозитите (во милиони денари)	Секторска структура				Рочна структура			Валутна структура	
	Претпријатија	Население	Јавен сектор	Други комитенти	По видување	Краткорочни	Долгорочни	Денарски	Девизни
Големи банки	-1.511	2.885	31	182	739	582	265	2.788	-1.202
Средни банки	1.160	1.533	-16	500	1.033	1.443	702	1.988	1.189
Мали банки	332	-82	-54	49	127	85	33	43	203

Кварталниот пораст на депозитната база, кај групата големи банки речиси во целост потекнува од порастот на денарските депозити на населението со рочност до една година (по видување и краткорочни). Кај групата средни банки е забележлив речиси изедначен квартален пораст на депозитите на претпријатијата и депозитите на населението. Структурата на кварталниот пораст на депозитите, од аспект на нивната рочност, упатува на заклучок дека доминантен дел од порастот и кај оваа група банки се должи на порастот на депозитите со рочност до една година. Од аспект на валутната структура на депозитите, кај групата средни се забележува поголем пораст на страната на денарските депозити. Анализата на кварталните промени на депозитната база кај групата мали банки покажува дека порастот главно се должи на девизните депозити на населението со рочност до една година.

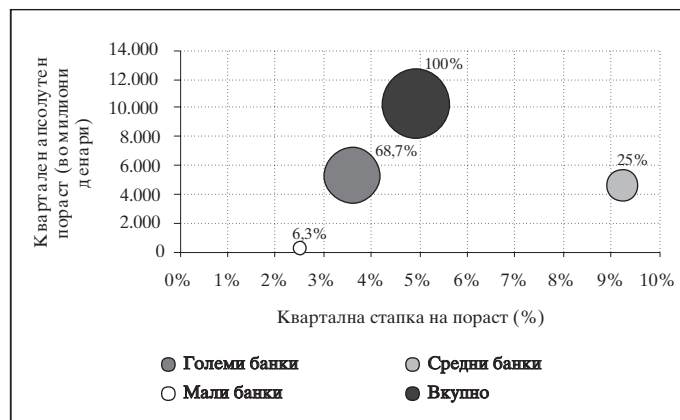
3. Ризици во банкарското работење

3.1. Кредитен ризик

Иако со позабавена динамика, кредитната изложеност на банките продолжи да расте и во текот на третиот квартал од 2007 година. Така, на 30.09.2007 година, вкупната кредитна изложеност на банките изнесуваше 222.667 милиони денари, што е за 10.343 милиони денари, или за 4,9% повеќе во споредба со 30.06.2007 година (раст за 37% во споредба со 30.09.2006 година). Најголема квартална стапка на пораст на кредитната изложеност, од 9,2% (или 4.674 милиони денари), забележа групата средни банки. Близу 63% од овој пораст се должеше на порастот на кредитната изложеност кај само две банки. Групата големи банки, чија кредитна изложеност забележа квартален апсолутен пораст од 5.329 милиони денари, даде најголем придонес (од 51,5%) во кварталниот пораст на вкупната кредитна изложеност на банкарскиот сектор. Близу 83% од овој пораст беше концентриран само кај една банка. Кредитната изложеност на групата мали банки забележа квартален пораст од 2,5% (340 милиони денари), со што минимално придонесе во вкупниот квартален пораст на кредитната изложеност. Со оглед на фактот дека кварталната стапка на пораст на кредитната изложеност на групата средни банки беше значително повисока во однос на останатите две групи банки, учеството на групата средни банки во вкупната кредитна изложеност забележа квартално зголемување од 1 процентен поен (на 30.09.2007 година, ова учество изнесуваше 25%), за сметка на намалувањето од 0,8, односно 0,2 проценти поени на учеството на кредитната изложеност на групата големи, односно групата мали банки во вкупната кредитна изложеност.

Графикон бр. 6

Пораст на кредитната изложеност по групи банки и нивното структурно учество во вкупната кредитна изложеност со состојба на 30.09.2007 година

*Забелешка: Позицијата на меурчето е определена од соодветниот квартален апсолутен пораст (вертикална оска) и соодветната квартална стапка на пораст (хоризонтална оска), додека големината на меурчето го означува структурното учество на одделните групи банки во вкупната кредитна изложеност, со состојба на 30.09.2007 година.

Релативно побавниот квартален пораст на вкупната кредитна изложеност на ниво на банкарскиот сектор, во споредба со изминатите квартали, произлегува од кварталното намалување на кредитната изложеност (за 945 милиони денари), кај пет банки (по една банка од групата големи и групата средни банки и кај три банки од групата мали банки). Кварталните стапки на намалување на кредитната изложеност кај овие банки се движеа во интервал од 0,3% до 1,7%, при што со состојба на 30.09.2007 година, овие пет банки учествуваа со 29,2% во вкупната актива на ниво на банкарскиот сектор, односно со 30,4% во вкупната кредитна изложеност. Кредитната изложеност на преостанатите четиринаесет банки бележи просечен квартален раст од 7,9%, што општо земено, соодветствува со кварталните стапки на пораст на кредитната изложеност, карактеристични за изминатите квартали.

Стрес-тест анализа за отпорноста на банките на кредитен ризик

Стрес-тест анализата на отпорноста на банкарскиот систем на кредитен ризик, којашто се темели врз оценка на максималниот можен пораст на кредитната активност, без притоа да се загрози солвентноста на банките, покажува дека прифатливата стапка на пораст на бруто-кредитите, на ниво на целиот банкарски систем, изнесува 66,1%. Притоа, кај десет банки, кредитната изложеност би можела да се зголеми за повеќе од двапати, без да предизвика намалување на нивната стапка на адекватност на капиталот под законски утврденото минимално ниво. Од друга страна, по одделни банки, прифатливиот процент на премин на редовни во нефункционални кредити (без да се загрози солвентноста кај банките) се движи во интервал од 6% до 184,4%. Притоа, солвентната позиција на десет банки не би била загрозена и при преминувањето на повеќе од 25% од редовните кредити во нефункционални кредити.

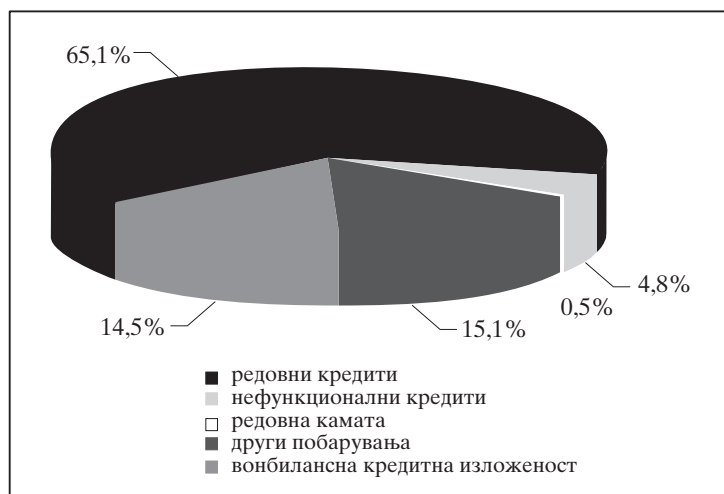
Овие резултати, во услови на засилен кредитен растеж, претставуваат показател дека банкарскиот систем на Република Македонија има капацитет за натамошно зголемување на обемот на кредитната активност, односно натамошно продлабочување на финансиското посредување.

*Оваа стрес-тест анализа поаѓа од претпоставките дека макроекономското опкружување останува стабилно и дека се задржува истата структура на новоодобрените кредити од аспект на нивото на ризичност и од аспект на видот на валутата, како и во текот на првите девет месеци од 2007 година.

На 30.09.2007 година, во структурата на кредитната изложеност, доминантно учество, од 65,1%, имаа редовните кредити, чија квартална стапка на раст изнесуваше 7,5%. Најголем пораст во текот на третиот квартал од 2007 година (за 12,2%) забележа ставката „редовна камата“, што во најголема мера се должи на порастот на пресметаните, недостасани камати на крајот на септември 2007 година. На квартална основа, ставката „други побарувања“ бележи намалување од 1.594 милиони денари (или 4,5%), што најмногу се должи на намаленото вложување на банките во државни записи, како резултат на намалениот износ на издадени државни записи во текот на третиот квартал од 2007 година. Речиси 66% од кварталното намалување на вложувањата во државни записи е концентрирано кај две банки. Тоа, индиректно, влијаеше на релативно позабавениот

Графикон бр. 7

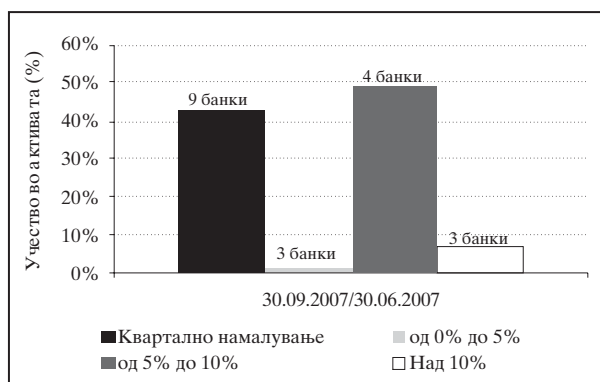
Структура на кредитна изложеност со состојба на 30.09.2007 година

квартален раст на кредитната изложеност на ниво на банкарскиот сектор. Друга причина за забавување на растот на вкупната кредитна изложеност беше забавениот квартален пораст на вонбилансната кредитна изложеност (од 5,4%) во однос на изминатите квартали, што во најголема мера се должи на намалување на чинидбените гаранции и неискористените рамковни кредити со рок на достасување до една година. Кај дванаесет банки беше присутно квартално намалување на вонбилансната кредитна изложеност.

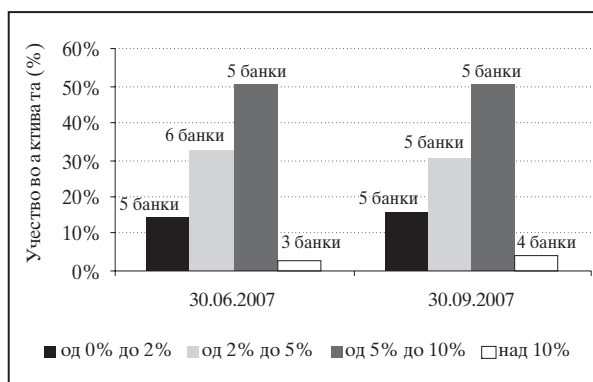
Графикон бр. 8

Дистрибуција на бројот на банки и нивното учество во вкупната актива на банкарскиот сектор, според кварталните стапки на промена на нефункционалните кредити на банките

Графикон бр. 9

Дистрибуција на бројот на банки и нивното учество во вкупната актива на банкарскиот сектор, според учествата на нефункционалните кредити на банките во нивните кредитни излодености

Нефункционалните кредити забележаа квартален пораст од 68 милиони денари, или за 0,6%. Кај групата големи банки, кредитите со нефункционален карактер забележаа намалување од 37 милиони денари, додека кај групата средни и групата мали банки беше присутно квартално зголемување на нефункционалните кредити за 9, односно за 96 милиони денари, соодветно. Набљудувано по одделни банки, на квартална основа, нефункционалните кредити пораснаа кај десет банки, чија актива, со состојба на 30.09.2007 година учествуваше со 57,6% во вкупната актива на банкарскиот сектор. Кај четири банки, (со пазарно учество од 49,2%, според активата), кварталните стапки на пораст на нефункционалните кредити се движеа во интервал од 5% до 10%. Со стапка поголема од 10%, растеа нефункционалните кредити кај само три банки, чие пазарно учество (според активата) изнесуваше 7%. Преостанатите девет банки, кај кои нефункционалните кредити забележаа квартално намалување, учествуваа со 42,4% во вкупната актива на банкарскиот сектор.

Со состојба на 30.09.2007 година, кај десет банки (кои учествуваа во вкупната актива со 46%), учеството на нефункционалните кредити во вкупната кредитна изложеност се движеше во интервал од 0% до 5%, додека кај четири банки (со пазарно учество, според активата, од 3,6%), ова учество беше поголемо од 10%.

И покрај апсолутниот пораст на нефункционалните кредити, нивното учество во вкупната кредитна изложеност изнесуваше 4,8% и забележа намалување за 0,2 процентни поени, во однос на 30.06.2007 година (на годишна основа, ова учество е намалено за 1,6 процентни поени).

3.1.1. Квалитет на кредитната изложеност

Засилениот растеж на кредитната изложеност во изминатите периоди не предизвика нарушувања во квалитетот на кредитната изложеност на банкарскиот систем. Кредитната изложеност класифицирана во категориите на ризик „А“ и „Б“, со квартален пораст од 9.845 милиони денари (или 5%), ја задржа својата доминантна позиција и на 30.09.2007 година зафаќаше 93,6% од вкупната кредитна изложеност. Кредитната изложеност класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“, забележа квартално зголемување од 498 милиони денари, односно за 3,6%. Главен генератор на овој пораст, беше кварталниот

раст од 687 милиони денари (или 18,5%) на кредитната изложеност класифицирана во категоријата на ризик „В“. Повеќе од 79% од овој пораст отпаѓа на порастот на кредитната изложеност во категоријата на ризик „В“ кај три банки. Од друга страна, кредитната изложеност класифицирана во категоријата на ризик „Г“ бележи намалување од 195 милиони денари (или 5,4%), додека кредитната изложеност со најнизок квалитет (класифицирана во категоријата на ризик „Д“) забележа минимално квартално зголемување од 7 милиони денари, односно 0,1%. Ваквите квартални движења во структурата на кредитната изложеност доведоа до зголемување на учеството на кредитната изложеност класифицирана во категоријата на ризик „В“, за 0,3 процентни поени, за сметка на намалувањето на учеството на кредитната изложеност класифицирана во категориите на ризик „Г“ и „Д“.

Табела бр. 10
Структура на кредитната изложеност по категорија на ризик

Категорија на ризик	Кредитна изложеност (во милиони денари)		Апсолутна промена (во милиони денари)	Стапка на промена (во%)	Структура (во%)	
	30.06.2007	30.09.2007			30.06.2007	30.09.2007
А	174.140	182.644	8.504	4,9%	82,0%	82,0%
Б	24.535	25.876	1.341	5,5%	11,6%	11,6%
В	3.711	4.398	687	18,5%	1,7%	2,0%
Г	3.597	3.402	-195	-5,4%	1,7%	1,5%
Д	6.341	6.348	7	0,1%	3,0%	2,9%
Вкупно:	212.324	222.667	10.343	4,9%	100,0%	100,0%

Групата големи банки има најголемо влијание врз квалитетот на кредитната изложеност на банкарскиот систем. Така, на 30.09.2007 година, оваа група банки опфаќаше 72,2% од кредитната изложеност класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ и 68,5% од кредитната изложеност класифицирана во категориите „А“ и „Б“.

3.1.1.1. Показатели за квалитетот на кредитната изложеност

Со состојба на 30.09.2007 година, учеството на кредитната изложеност класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ во вкупната кредитна изложеност изнесуваше 6,4%, со што беше задржано истото учество, како и на 30.06.2007 година. На годишна основа, ова учество бележи намалување од 2,6 процентни поени и е проследено и со годишно апсолутно намалување на кредитната изложеност со понизок квалитет за 462 милиони денари.

На 30.09.2007 година, просечното ниво на ризичност на вкупната кредитна изложеност на банкарскиот систем изнесуваше 5,8% (соодветствува на категоријата на ризик „Б“), што е за 0,1 процентни поени помалку во споредба со 30.06.2007 година, односно за 1,5 процентни поени помалку во споредба со 30.09.2006 година. Подобрувањето на овој показател се должи на пониската квартална стапка на раст на вкупните потенцијални загуби за кредитниот ризик (3,3%), наспроти порастот на вкупната кредитна изложеност (од 4,9%).

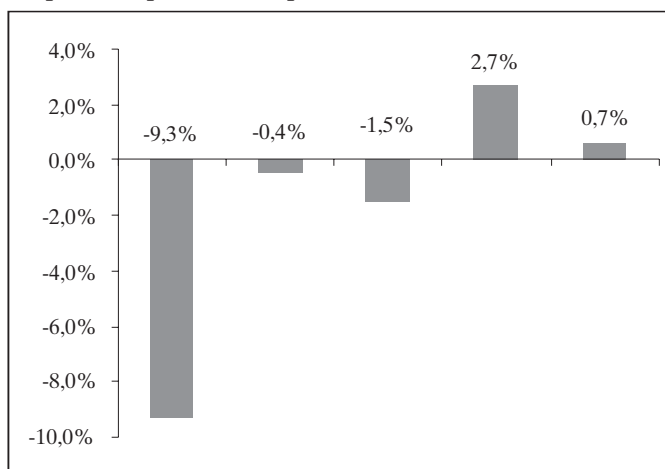
На крајот на третиот квартал од 2007 година, се зголеми учеството на нерезервирано износ на кредитната изложеност класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ во сопствените средства, од 16,6% (30.06.2007 година) на 17,6% (30.09.2007 година). На годишна основа, овој показател бележи подобрување (намалување) за 6,1 процентни поени. Влошувањето на овој показател (на квартална основа) е пред сè резултат на пониската квартална стапка на раст на сопствените средства (од 2,8%), наспроти кварталниот пораст на кредитната изложеност класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ (за 3,6%). При најекстремно сценарио, односно под претпоставка за целосна ненаплатливост на кредитната изложеност класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“, за покривање на загубите би биле потребни околу 18% од сопствените средства на банкарскиот систем, што би предизвикало намалување на стапката на адекватност на капиталот од 17,2% на 14,2%.

Во услови на забрзан кредитен растеж, од особено значење е следењето на односот меѓу промената на нефункционалните кредити за определен период и промената на вкупната кредитна изложеност за истиот период, што претставува еден од показателите за трендот во квалитетот на кредитната изложеност. Овој индикатор покажува извесно влошување на квалитетот на кредитната изложеност во текот на вториот и третиот квартал од 2007 година, во споредба со претходните квартали.

Во текот на третиот квартал од 2007 година, покриеноста на кредитната изложеност класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ со издвоените резервации за потенцијални загуби бележи извесно влошување (за 1,1 процентни поени), наспроти едновременото зголемување на покриеноста на нефункционалните кредити со издвоената посебна резерва за заштита од потенцијалните кредитни загуби (подобрување на показателот за 2,1 процентни поени).

Во текот на третиот квартал од 2007 година, показателите за квалитетот на кредитната изложеност, по одделни групи банки, не забележаа некои позначајни промени.

Графикон бр. 10
Квартална промена на нефункционалните кредити/
квартална промена на кредитната изложеност

Графикон бр. 11
Покриеност на нефункционалните кредити и кредитната изложеност класифицирана во „В“, „Г“ и „Д“ со издвоените резервации за потенцијални загуби

Табела бр. 11
Показатели за квалитетот на кредитната изложеност по групи банки

Групи банки	% на „В“, „Г“ и „Д“ во вкупна кредитна изложеност		% на нето „В“, „Г“ и „Д“ во сопствени средства		Покриеност на „В“, „Г“ и „Д“ со издвоени резервации за потенцијални загуби		Просечно ниво на ризичност	
	30.06.2007	30.09.2007	30.06.2007	30.09.2007	30.06.2007	30.09.2007	30.06.2007	30.09.2007
Големи банки	6,8%	6,7%	24,6%	25,1%	94,7%	95,4%	6,4%	6,3%
Средни банки	4,2%	4,3%	11,8%	13,7%	84,7%	78,5%	3,5%	3,5%
Мали банки	10,6%	10,9%	4,5%	4,4%	90,0%	85,9%	9,6%	10,0%
На ниво на банкарски систем	6,4%	6,4%	16,6%	17,6%	92,6%	91,5%	5,9%	5,8%

Минималното подобрување на показателите за квалитетот на кредитната изложеност кај групата големи банки, пред сè произлегува од присутното квартално намалување (за 260 милиони денари) на кредитната изложеност класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ кај една банка. Незначителното влошување на показателите за квалитетот на кредитната изложеност кај групата средни банки, се должи на кварталниот пораст на кредитната изложеност со понизок квалитет (за 264 милиони денари), којшто во најголема мера произлегува од зголемувањето на кредитната изложеност

класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ кај две банки (за 195 милиони денари). Позначајно влошување на квалитетот на кредитната изложеност беше присутно кај групата мали банки, каде што кредитната изложеност со понизок квалитет забележа квартален апсолутен пораст од 72 милиони денари. Овој пораст беше, пред сè условен од зголемувањето на кредитната изложеност класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ (од 82 милиони денари) само кај една банка. Набљудувано по поединечни банки, постои релативно голем распон во поглед на одделните квартални стапки на промена на кредитната изложеност со понизок квалитет. Имено, тие се движееа во интервал од -5,8% до 63,5%, при што кај шест банки (чија актива, со состојба на 30.09.2007 година, претставуваше 16,5% од вкупната актива на банкарскиот сектор), кредитната изложеност класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ порасна со стапка поголема од 10%.

Со состојба на 30.09.2007 година, групата средни банки, во просек, на секои 30 милиони денари кредитна изложеност издвоила по еден милион денари резервации за заштита од потенцијални загуби, додека групата големи и групата мали банки, истиот износ на резервации го издвоиле, во просек, на секои 16, односно на секои 11 милиони денари кредитна изложеност. Од друга страна, групата големи банки има најголемо учество во вкупните издвоени резервации за потенцијални загуби на ниво на банкарскиот сектор, од 75,2%.

3.1.1.2. Ниво на ризичноста и тренд на кредитната изложеност од аспект на валутната структура

Од аспект на валутната структура на кредитната изложеност, на 30.09.2007 година доминира кредитната изложеност со валутна компонента, со учество од 52,3%. Притоа, 35% од вкупната кредитна изложеност е во девизи, 17,3% е во денари со девизна клаузула, додека на кредитната изложеност во денари отстапува 47,7%.

Табела бр. 12
Валутна структура на кредитната изложеност

Вид на кредитна изложеност	30.06.2007		30.09.2007		Пораст 30.09.2007/30.06.2007		
	Износ (во милиони денари)	Структура (во %)	Износ (во милиони денари)	Структура (во %)	Износ (во милиони денари)	Стапка во %	учество во порастот
Денарска изложеност	101.167	47,6%	106.155	47,7%	4.988	4,9%	48,2%
Денарска изложеност со девизна клаузула	35.523	16,7%	38.626	17,3%	3.103	8,7%	30,0%
Девизна изложеност	75.634	35,6%	77.886	35,0%	2.252	3,0%	21,8%
Вкупна изложеност:	212.324	100,0%	222.667	100,0%	10.343	4,9%	100,0%

Во однос на 30.06.2007 година, најголем апсолутен пораст, од 4.988 милиони денари, забележа денарската кредитна изложеност. Притоа, најголем апсолутен пораст бележи денарската кредитна изложеност кон секторот „трговија на големо и мало“ (во рамките на денарската кредитна изложеност кон правните лица и државата), односно денарската кредитна изложеност врз основа на издадени кредитни картички (во рамки на денарската кредитна изложеност кон населението). Најголема квартална стапка на раст (од 8,7%) забележа денарската кредитна изложеност со девизна клаузула, што во најголема мера се должи на апсолутниот пораст на денарската кредитна изложеност со девизна клаузула кон секторот „градежништво“ и денарската кредитна изложеност со девизна клаузула врз основа на потрошувачките кредити.

На квартална основа, квалитетот на кредитната изложеност, анализиран од аспект на нејзината валутна структура, бележи минимално подобрување. Најниска ризичност се забележува кај девизната кредитна изложеност.

Табела бр. 13

Учество на кредитната изложеност класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ во вкупната кредитна изложеност според валутата, по групи банки

Групи банки	Денарска кредитна изложеност		Денарска кредитна изложеност со девизна клаузула		Девизна кредитна изложеност		Вкупна кредитна изложеност по групи банки	
	30.06.2007	30.09.2007	30.06.2007	30.09.2007	30.06.2007	30.09.2007	30.06.2007	30.09.2007
Големи банки	9,4%	9,1%	8,7%	8,3%	2,9%	2,8%	6,8%	6,7%
Средни банки	5,3%	5,3%	4,9%	5,4%	2,1%	2,3%	4,2%	4,3%
Мали банки	14,3%	15,0%	8,0%	7,1%	3,9%	3,9%	10,6%	10,9%
Вкупна кредитна изложеност	8,7%	8,6%	7,7%	7,5%	2,8%	2,7%	6,4%	6,4%

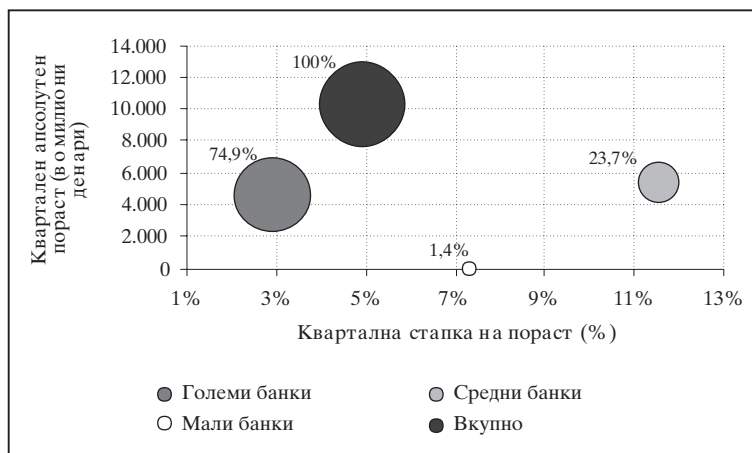
Од аспект на големината на активата на банките, влошување на квалитетот на кредитната изложеност се забележува кај денарската кредитна изложеност со девизна клаузула и девизната кредитна изложеност кај групата средни банки (влошување за 0,5 и 0,2 процентни поени, соодветно) и денарската кредитна изложеност кај групата мали банки (влошување за 0,7 процентни поени). На квартална основа, најголемо подобрување на квалитетот на кредитната изложеност се забележува кај денарската кредитна изложеност со девизна клаузула кај групата мали банки (подобрување за 0,9 процентни поени).

3.1.1.3. Ниво на ризичноста на кредитната изложеност од аспект на секторската структура

На 30.09.2007 година, во рамките на секторската структура на кредитната изложеност, доминира изложеноста кон правните лица од различни економски дејности со 74,9% (или 166.793 милиони денари, вклучувајќи ја и изложеноста кон државата), а по неа следат изложеноста кон населението, на која отстапуваат 23,7% (52.745 милиони денари) и изложеноста кон категоријата „трговци-поединци, физички лица кои не се сметаат за трговци и физички лица кои вршат трговска дејност од мал обем“ (Анекс бр. 5 - Структурата и квалитетот на кредитната изложеност кон трговците-поединци, физичките лица кои не се сметаат за трговци и физичките лица кои вршат трговска дејност од мал обем со состојба на 30.09.2007 година), со 1,4% (3.128 милиони денари) од вкупната кредитна изложеност.

Графикон бр. 12

Пораст на кредитната изложеност по сектори и нивното структурно учество во вкупната кредитна изложеност со состојба на 30.09.2007 година

*Забелешка: Позицијата на меурчето е определена од соодветниот квартален апсолутен пораст (вертикална оска) и соодветната квартална стапка на пораст (хоризонтална оска), додека големината на меурчето го означува структурното учество на кредитната изложеност на одделните сектори во вкупната кредитна изложеност, со состојба на 30.09.2007 година.

Во текот на третиот квартал од 2007 година продолжи трендот на поголем пораст на кредитната изложеност кон населението, во споредба со порастот на кредитната изложеност кон правните лица и државата и порастот на изложеноста кон трговците-поединци. Имено, кредитната изложеност кон секторот „население“ забележа квартален пораст од 11,6% (или 5.461 милиони денари), додека кредитната

изложеност кон правните лица од одделните економски дејности и кон државата растеше со стапка од 2,9% (4.671 милиони денари). Релативно висока квартална стапка на пораст, од 7,2%, забележа и кредитната изложеност кон трговците-поединци, физички лица кои не се сметаат за трговци и физички лица кои вршат трговска дејност од мал обем. Ваквите движења придонесоа кон квартално зголемување на учеството на кредитната изложеност кон населението, за сметка на намалувањето на учеството на кредитната изложеност кон правните лица и државата (за 1,5 процентни поени).

Ваквите трендови може да се оценат како позитивни, ако се имаат предвид повисоките степени на диверзификација на кредитниот ризик во рамки на кредитната изложеност кон секторите „население“ и „трговци-поединци, физички лица кои не се сметаат за трговци и физички лица кои вршат трговска дејност од мал обем“.

Табела бр. 14
Степен на диверзификација на кредитниот ризик во рамки на одделните сектори

Степен на диверзификација	Земјоделство, лов и шумарство		Индустрија		Сообраќај, складирање и врски		Трговија на големо и мало		Градежништво		Население		Трговци-поединци*	
	30.09.2006	30.09.2007	30.09.2006	30.09.2007	30.09.2006	30.09.2007	30.09.2006	30.09.2007	30.09.2006	30.09.2007	30.09.2006	30.09.2007	30.09.2006	30.09.2007
% од кредитната изложеност која отпаѓа на 5-те најголеми комитенти	30,2%	33,8%	13,8%	15,6%	35,7%	30,7%	10,1%	12,9%	42,8%	39,9%	0,8%	0,7%		1,9%
% од кредитната изложеност која отпаѓа на 10-те најголеми комитенти	47,5%	44,8%	23,9%	24,4%	41,4%	36,9%	16,7%	18,7%	54,6%	51,5%	1,3%	1,1%		2,7%
% од кредитната изложеност која отпаѓа на 20-те најголеми комитенти	62,8%	62,3%	36,2%	36,0%	49,0%	46,6%	25,3%	26,8%	66,8%	63,9%	1,9%	1,6%		3,9%

* Забелешка: Банките започнаа подетално да ја известуваат НБРМ за структурата на микрокредитите за деловни намени, односно за кредитната изложеност кон трговци-поединци, физички лица кои не се сметаат за трговци и физички лица кои вршат трговска дејност од мал обем, од 31.03.2007 година.

Во рамки на кредитната изложеност кон одделните економски дејности, повисок степен на диверзификација на кредитниот ризик се забележува кај кредитната изложеност кон дејностите „индустрија“ и „трговија на големо и мало“. Наспроти тоа, релативно низок степен на диверзификација постои кај кредитниот ризик што банките го преземаат со кредитирањето на дејностите „градежништво“, „земјоделство, лов и шумарство“ и „сообраќај, складирање и врски“.

3.1.1.3.1. Структурата и квалитетот на кредитната изложеност кон правните лица и државата

Во структурата на вкупната кредитна изложеност на банкарскиот систем кон правните лица и државата, доминантно место и понатаму има кредитната изложеност кон дејноста „финансиско посредување“, со учество од 34,8%. По неа следат кредитната изложеност кон дејноста „индустрија“, на која отпаѓаат 23,2% од вкупната кредитна изложеност кон правните лица и државата, изложеноста кон дејноста „трговија на големо и мало“, со учество од 16,8% итн.

На 30.09.2007 година, во рамките на вкупната кредитна изложеност кон

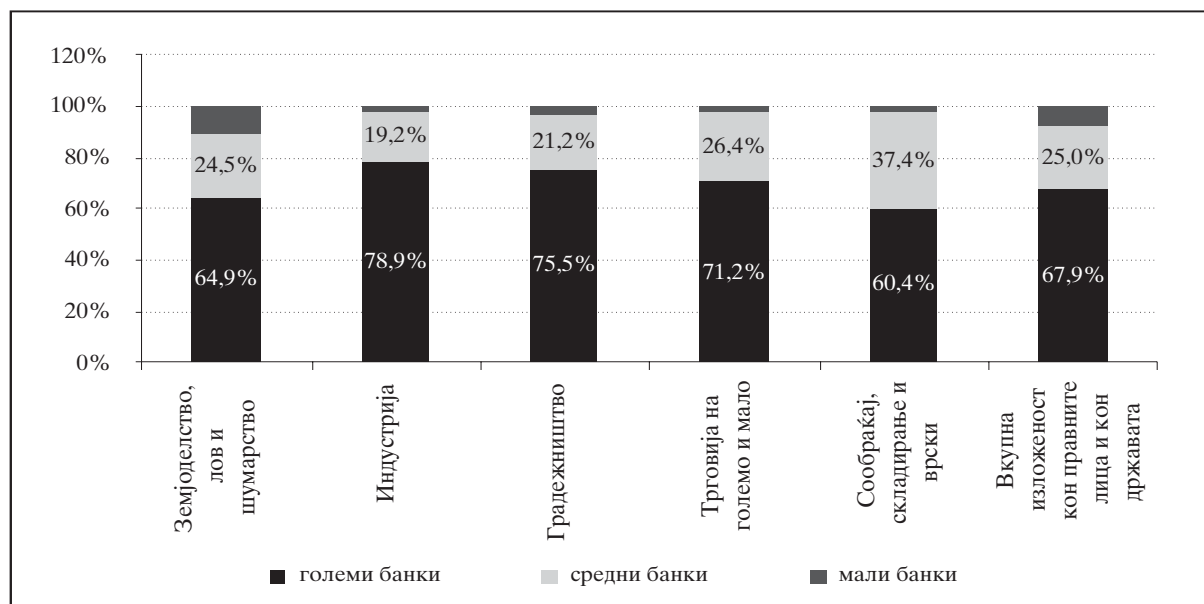
Графикон бр. 13
Структура на кредитната изложеност кон правните лица од различни економски дејности и кон државата, со состојба на 30.09.2007 година

правните лица од различни економски дејности и кон државата, доминира групата големи банки, со учество од 67,9%.

Графикон бр. 14

Структура на кредитната изложеност кон правните лица од одделни економски дејности по групи банки, со состојба на 30.09.2007 година

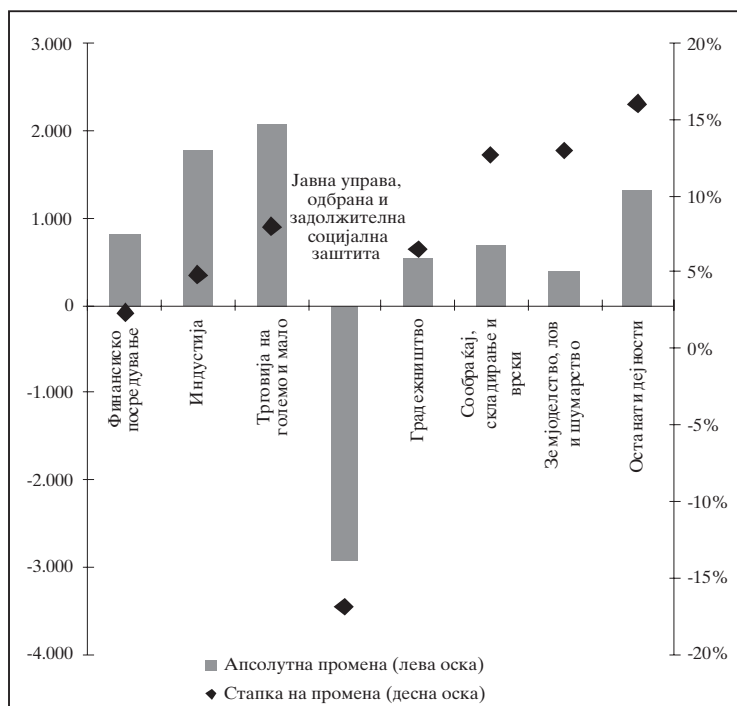

Воедно, групата големи банки доминира во кредитната изложеност кон сите пооделните економски дејности (оние кои се предмет на анализа), со учество коешто се движи во интервал од 60,4% до 78,9%. По неа следи групата средни банки, чие учество во рамки на кредитната изложеност кон правните лица од одделни економски дејности се движи во интервал од 19,2% до 37,4%.

Во текот на третиот квартал од 2007 година, најголем апсолутен пораст од 2.073 милиони денари (или 8%), забележа кредитната изложеност кон дејноста „трговија на големо и мало“. Најголема квартална стапка на пораст, од 13%, беше забележана кај кредитната изложеност кон дејноста „земјоделство, лов и шумарство“. Наспроти тоа, релативно низок квартален пораст, од 1,5% (или 832 милиони денари), беше забележан кај кредитната изложеност кон дејноста „финансиско посредување“. Ова пред

Графикон бр. 15

Квартална, апсолутна и релативна, промена на кредитната изложеност кон правните лица од различни економски дејности и кон државата

* Забелешка: Во рамките на кредитната изложеност кон останатите дејности, најголем квартален апсолутен пораст од 535 милиони денари (или 16,9%), забележа кредитната изложеност кон дејноста „активности во врска со недвижен имот, изнајмување и деловни активности“.

с произлегува од кварталното намалување на изложеноста во вид на пласирани депозити во странски и домашни банки (за повеќе од 718 милиони денари). Од друга страна, кредитната изложеност кон дејноста „јавна управа, одбрана и задолжителна социјална заштита“ забележа квартално намалување од 2.936 милиони денари (или 16,9%). Ваквиот пад е резултат на намалениот износ на издадени државни записи, во текот на третиот квартал од 2007 година, а следствено на тоа и намаленото вложување на банките во ваквиот тип хартии од вредност.

Овие движења во структурата на кредитната изложеност укажуваат на појава на реалоцирање (пренасочување) на кредитната изложеност на банките од помалку ризични кон поризични дејности, што вообичаено е проследено со остварување на повисоки приноси. Истовремено, ваквите движења придонесуваат за зголемување на финансиското посредување од страна на банкарскиот систем.

И покрај ваквите поместувања во секторската структура на кредитната изложеност, квалитетот на кредитната изложеност на банките не покажува знаци на влошување. Напротив, квалитетот на кредитната изложеност кон одделните дејности, мерен преку просечното ниво на ризичност и учеството на кредитната изложеност класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ во вкупната кредитна изложеност кон одделните дејности, бележи подобрување. Показателите за квалитетот на кредитната изложеност се пресметани за пет дејности¹², коишто заедно учествуваат со 50,8% во вкупната кредитна изложеност кон правните лица и кон државата и со околу 59% во структурата¹³ на БДП во првото полугодие од 2007 година. Притоа, забележливи се разлики во профилот на ризичност на анализираниите дејности.

Табела бр. 15

Показатели за квалитетот на кредитната изложеност на одделни економски дејности

Показатели за квалитет на кредитно портфолио	Датум	Индустрија	Земјоделство, лов и шумарство	Градежништво	Трговија на големо и мало	Сообраќај, складирање и врски	Вкупна изложеност кон правни лица и држава
Просечно ниво на ризичност на кредитно портфолио кон одделни дејности	30.09.2006	16,1%	21,6%	8,5%	12,8%	9,8%	8,0%
	30.06.2007	12,9%	16,5%	7,3%	10,3%	7,2%	6,3%
	30.09.2007	12,6%	15,7%	7,3%	9,1%	6,8%	6,3%
Учество на „В“, „Г“ и „Д“ во вкупната кредитна изложеност кон одделни дејности	30.09.2006	21,1%	27,6%	20,0%	13,5%	10,0%	9,9%
	30.06.2007	14,6%	20,5%	10,9%	10,1%	5,9%	6,9%
	30.09.2007	14,1%	18,7%	10,8%	8,7%	5,5%	6,7%

Најниско ниво на ризичност имаше кредитната изложеност кон дејноста „сообраќај, складирање и врски“, додека највисоко ниво на ризичност беше забележано кај кредитната изложеност на банките кон дејноста „земјоделство, лов и шумарство“. Најголемо квартално подобрување на учеството на кредитната изложеност класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ во вкупната кредитна изложеност, беше забележано кај дејноста „земјоделство, лов и шумарство“, додека просечното ниво на ризичност бележи најзначајно подобрување кај кредитната изложеност кон дејноста „трговија на големо и мало“.

Иако, на квартална основа, просечното ниво на ризичност на кредитната изложеност кон правните лица од различни економски дејности и кон државата, останува непроменето сепак, на годишна основа, односот потенцијални загуби / кредитна изложеност бележи подобрување за 1,7 процентни поени.

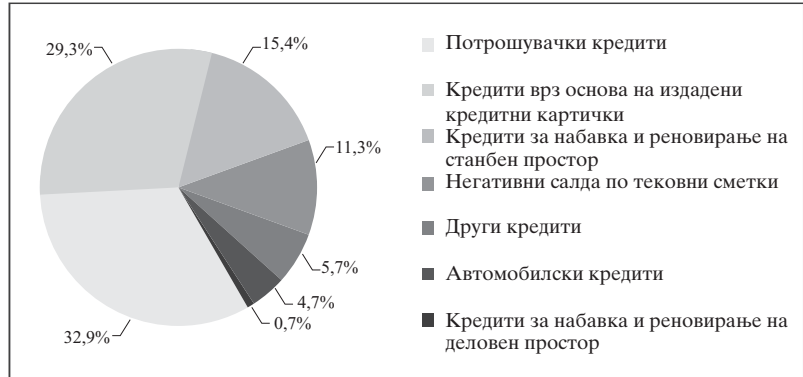
¹² Во анализата се опфатени дејностите кон кои банките имаат највисока кредитна изложеност, со исклучок на „финансиското посредување“ и „јавната управа и одбрана“, а тоа се: „индустрија“, „трговија на големо и мало“, „градежништво“, „сообраќај, складирање и врски“ и „земјоделство, лов и шумарство“.

¹³ Последен расположлив податок; Извор: Соопштение за краткорочните макроекономски индикатори, Државен завод за статистика на Република Македонија, од 25.09.2007 година.

3.1.1.3.2. Структурата и квалитетот на кредитната изложеност кон населението

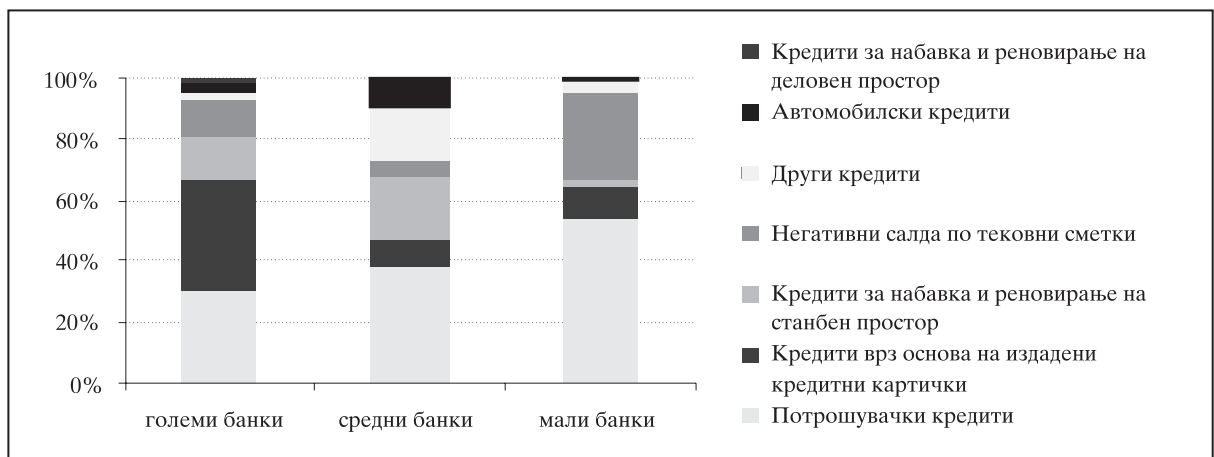
Во структурата на кредитната изложеност кон секторот „население“, потрошувачките кредити и понатаму имаат доминантно учество со 32,9%. По нив следат кредитите врз основа на издадени кредитни картички, со учество од 29,3%, кредитите за набавка и реновирање на станбен простор, на кои отпаѓаат 15,4% од кредитната изложеност кон физичките лица итн.

Графикон бр. 16
Структура на кредитната изложеност кон физичките лица со состојба на 30.09.2007 година

Групата големи банки доминира во кредитната изложеност кон физичките лица, со учество од 74,2%. Повеќе од 65% од нивната кредитна изложеност кон секторот „население“ отпаѓаат на потрошувачките кредити и кредитите врз основа на издадени кредитни картички.

Графикон бр. 17
Структура на кредитната изложеност кон физичките лица на одделните групи банки, со состојба на 30.09.2007 година

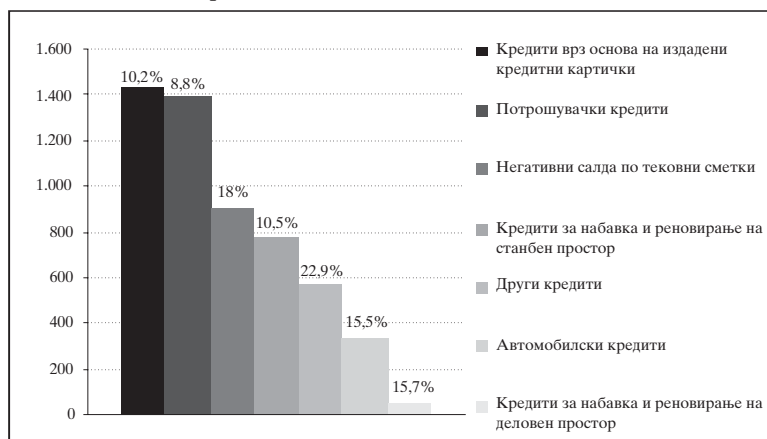

Групата средни банки (чие учество во вкупната кредитна изложеност кон физичките лица изнесува 21,3%) покажува најголема склоност кон одобрување потрошувачки кредити и кредити за набавка и реновирање на станбен простор, коишто претставуваат речиси 60% од нивната вкупна кредитна изложеност кон секторот „население“. Групата мали банки учествува со 4,5% во вкупната кредитна изложеност кон физичките лица, при што повеќе од 82% од нивната изложеност кон овој сектор отпаѓаат на потрошувачките кредити и кредитната изложеност врз основа на негативните салда по тековни сметки.

На квартална основа, најголем апсолутен пораст од 1.432 милиони денари (или 10,2%) забележаа кредитите врз основа на издадени кредитни картички, а веднаш по нив следеа потрошувачките кредити, коишто се зголемија за 1.396 милиони денари, односно 8,8%. Од друга страна, најголема квартална стапка на пораст, од 22,9% (или 567 милиони денари), забележа категоријата „други кредити“.

На квартална основа, квалитетот на кредитната изложеност кон физичките лица, мерен преку учеството на кредитната изложеност класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ во вкупната кредитна изложеност, бележи мало влошување, за 0,5 процентни поени. Влошувањето е присутно кај кредитната изложеност на банките врз основа на речиси сите банкарски продукти коишто се нудат на секторот „население“, освен кај кредитната изложеност врз основа на кредитите за набавка

Графикон бр. 18
Кварталната, апсолутна и релативна, промена на кредитната изложеност кон физичките лица

и реновирање на деловен простор и кредитната изложеност врз основа на други кредити. Влошувањето на овој показател се должи на релативно повисоките квартални стапки на пораст на кредитната изложеност класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ кај одделните банкарски продукти, во споредба со кварталните стапки на раст на вкупната кредитна изложеност. Ваквите движења беа особено присутни кај потрошувачките кредити, чија кредитна изложеност со послаб квалитет растеше со квартална стапка којашто е за четири пати поголема од порастот на вкупната изложеност врз основа на потрошувачки кредити. Покриеноста на кредитната изложеност класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ со издвоените резервации за потенцијални загуби, исто така, забележа влошување (освен кај кредитите за набавка и реновирање на деловен простор). Влошувањето на овој показател упатува на заклучок дека кварталниот пораст на кредитната изложеност со понизок квалитет кон секторот „население“ не е проследен со соодветен пораст на резервациите издвоени на ниво на банкарскиот сектор за заштита од потенцијални загуби, што оди во прилог на заклучокот за извесно влошување на квалитетот на кредитната изложеност кон физичките лица во текот на третиот квартал од 2007 година.

Од друга страна, на квартална основа, просечното ниво на ризичност на кредитната изложеност кон физичките лица останува непроменето (на годишна основа бележи подобрување за 0,3 процентни поени). Анализирани по одделни банкарски продукти, не се забележува влошување на просечното ниво на ризичност, освен кај потрошувачките кредити (влошување за 0,4 процентни поени).

Табела бр. 16
Показатели за квалитетот на кредитната изложеност кон населението со состојба на 30.09.2007 година

Показатели за квалитетот на кредитната изложеност	Датум	Кредити за набавка и реновирање на станбен простор	Кредити за набавка и реновирање на деловен простор	Потрошувачки кредити	Негативни салда по тековни сметки	Кредити врз основа на издадени кредитни картички	Автомобилски кредити	Други кредити	Вкупна изложеност кон население
Учество на „В“, „Г“ и „Д“ во вкупната кредитна изложеност	30.09.2006	5,4%		6,0%	7,7%	3,3%		6,5%	5,5%
	30.06.2007	4,8%	5,3%	5,3%	6,2%	3,1%	4,1%	10,4%	4,9%
	30.09.2007	5,3%	3,5%	6,6%	6,4%	3,2%	4,4%	8,6%	5,4%
Просечно ниво на ризичност	30.09.2006	5,1%		5,1%	5,4%	2,9%		5,9%	4,8%
	30.06.2007	5,4%	6,8%	4,7%	5,1%	2,7%	4,8%	10,0%	4,5%
	30.09.2007	5,3%	6,4%	5,1%	4,8%	2,7%	4,8%	7,9%	4,5%
Покриеност на „В“, „Г“ и „Д“ со издвоените резервации за потенцијални загуби	30.09.2006	93,6%		84,9%	70,8%	86,7%		91,3%	86,0%
	30.06.2007	111,9%	128,7%	89,4%	81,8%	86,7%	116,8%	96,5%	93,5%
	30.09.2007	99,4%	182,2%	76,6%	75,5%	84,1%	108,5%	92,4%	84,4%

* Забелешка: Банките започнаа да ја известуваат НБРМ за кредитите за набавка и реновирање на деловен простор и за автомобилските кредити од 31.03.2007 година.

Врз основа на транзициските матрици за физичките лица¹⁴ и за нефинансиските правни лица¹⁵, за периодот 30.09.2006 - 30.09.2007 година (Анекс бр. 6 - Транзициска матрица за клиентите - физички лица и Транзициска матрица за клиентите - нефинансиски правни лица), е направена оценка на движењето на квалитетот на кредитната изложеност, изземајќи го ефектот од новоодобрените кредити во текот на едногодишниот период (30.09.2006-30.09.2007). Притоа, се заклучува дека во текот на овој период, кредитната изложеност кон физичките лица бележи поголемо влошување, мерено преку учеството на кредитната изложеност класифицирана во категориите „В“, „Г“ и „Д“ во вкупната кредитна изложеност кон населението, (овој показател се зголеми од 4,9% на 30.09.2006 година на 8,5% на 30.09.2007 година). Од друга страна, кредитната изложеност кон нефинансиските правни лица бележи помало влошување, мерено преку истиот показател (од 12,2% на 30.09.2006, на 12,9% на 30.09.2007 година).

3.2. Ризик на земја

Изложеноста на банкарскиот систем кон ризикот на земја, како резултат на кредитните изложености кон нерезидентите, е мала. Таа, на 30.09.2007 година, изнесуваше 37.315 милиони денари и забележа квартално намалување од 1,4%. Оттука, на квартална основа, учеството на изложеноста на ризик на земја, во вкупната кредитна изложеност, забележа намалување за 1 процентен поен и на 30.09.2007 година, изнесуваше 16,8%.

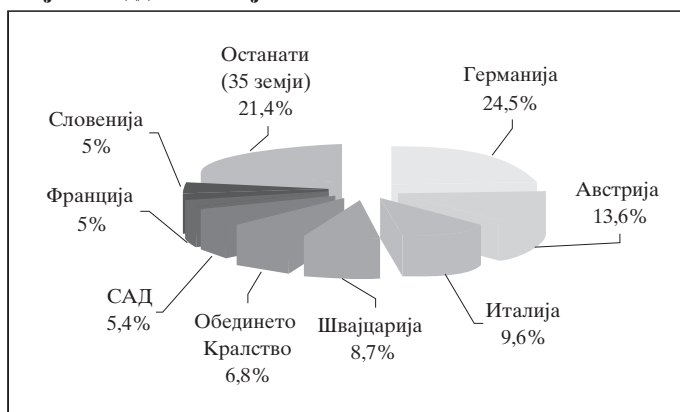
Кварталното намалување на кредитната изложеност кон ризикот на земја произлегува од намалувањето на пласираните депозити во странски банки, на кои, со состојба на 30.09.2007 година, отпаѓаа 95,9% од вкупната кредитна изложеност кон нерезидентите (во однос на 30.06.2007 година, ова учество забележа намалување од 0,5 процентни поени). На 30.09.2007 година, вкупните потенцијални загуби врз основа на ризик на земја, изнесуваа 62 милиони денари и зафаќаа само 0,5% од вкупните потенцијални загуби. Притоа, 79,4% од вкупните потенцијални загуби врз основа на ризик на земја произлегуваат од изложеноста на банките кон две земји. Изложеноста кон овие земји зафаќаше 1% од вкупната изложеност на ризик на земја.

Изложеноста на банките на ризикот на земја произлегува од кредитната изложеност кон клиентите од вкупно четириесет и три земји. Структурата на изложеноста по поединечни земји е речиси непроменета во однос на претходните периоди. Имено, и натаму доминира изложеноста кон клиентите од земјите-членки на Европската унија, како и од Швајцарија и САД.

3.3. Ликвидносен ризик

Ликвидноста на банките во Република Македонија во третиот квартал од 2007 година беше на задоволително ниво и не покажа значајни промени во однос на претходниот

Графикон бр. 19
Структура на нето-кредитната изложеност на ризикот на земја по одделни земји

¹⁴ Транзициската матрица за физичките лица е изработена земајќи ги предвид само физичките лица - резиденти со изложеност поголема од 150.000 денари кои банките се должни да ги пријават во Кредитниот регистар, согласно со Одлуката за содржината и начинот на функционирање на Кредитниот регистар.

¹⁵ Транзициската матрица за клиентите - нефинансиските правни лица (претпријатија) се однесува само на нефинансиските правни лица - резиденти, кои банките се должни да ги пријавуваат поединечно во Кредитниот регистар, согласно со Одлуката за содржината и начинот на функционирање на Кредитниот регистар. Оттука, при изработката на транзициската матрица не е земена предвид кредитната изложеност на банките кон другите домашни банки, кон правните лица - нерезиденти (вклучувајќи ги и странските банки) и кон правните лица со вкупна кредитна изложеност помала од 500.000 денари.

квартал. Повеќето од показателите покажаа подобрување, со што ја потврдија стабилната ликвидносна позиција на банкарскиот систем во Република Македонија. Незначителното намалување на некои од ликвидносните показатели се должи на одредени квалитативни структурни билансни поместувања.

3.3.1. Показатели за ликвидносниот ризик

Анализата на ликвидносната позиција на банките во третиот квартал од 2007 година, врз основа на показателите за ликвидност, покажа дека банките располагаат со доволен обем ликвидни средства за да одговорат на достасаните обврски.

Табела бр. 17
Показатели за ликвидноста

Показатели	Јануари - Септември 2006 година	Јануари - Јуни 2007 година	Јануари - Септември 2007 година
Ликвидна актива/Вкупна актива	36,7%	36,3%	35,7%
- Големи банки	36,8%	35,0%	34,1%
- Средни банки	40,7%	38,0%	38,0%
- Мали банки	32,7%	41,2%	42,0%
Високоликвидна актива/Вкупна актива	16,0%	18,8%	18,9%
- Големи банки	12,4%	15,2%	15,4%
- Средни банки	23,9%	24,4%	24,2%
- Мали банки	22,0%	29,7%	30,1%
Ликвидна актива/Вкупни обврски	44,0%	42,3%	41,7%
- Големи банки	41,6%	38,9%	37,9%
- Средни банки	53,8%	45,8%	45,8%
- Мали банки	45,3%	70,4%	70,9%
Високоликвидна актива/Вкупни обврски	19,2%	22,0%	22,1%
- Големи банки	14,0%	16,9%	17,2%
- Средни банки	31,5%	29,5%	29,1%
- Мали банки	30,4%	50,7%	50,8%
Високоликвидна актива/Вкупни депозити	22,7%	26,1%	26,2%
- Големи банки	16,0%	19,5%	19,7%
- Средни банки	38,4%	37,6%	37,0%
- Мали банки	41,6%	64,7%	65,5%
Високоликвидна актива/Депозити по видување	47,0%	58,3%	58,9%
- Големи банки	32,6%	42,8%	43,6%
- Средни банки	83,0%	93,5%	93,2%
- Мали банки	88,9%	115,4%	116,4%
Ликвидна актива/ Вкупни обврски кои достасуваат до 30 дена (резидуална рочна структура)*	290,9%	213,0%	260,5%
Високоликвидна актива/ Вкупни обврски кои достасуваат до 30 дена (резидуална рочна структура)*	128,6%	118,0%	143,0%

* Овие показатели се пресметани врз основа на состојбите на крајот на трите анализирани квартали.

На крајот на третиот квартал од 2007 година, просечниот месечен износ¹⁶ на ликвидната актива¹⁷ изнесуваше 68.674 милиони денари, а на високоликвидната актива¹⁸ - 36.331 милиони денари, што е за 1,9%, односно за 3,8% повеќе во однос на претходниот квартал. Трендот на намалување на просечното учество на ликвидната актива во вкупната актива продолжи и во текот на овој квартал, со што тоа се сведе на 35,7% (36,3% - просечно месечно учество за првото полугодие од 2007 година). Ваквите поместувања во насока на намалување на учеството на ликвидната актива, за сметка на зголемувањето на активата со повисок степен на принос, имаше позитивни ефекти врз профитабилноста на банките. Анализирани по групи банки, највисоко учество на ликвидната во вкупната актива одржуваше групата мали банки (42,0%), по која следат групата средни банки (38,0%) и групата големи банки (34,1%). Ова ниво на ликвидни средства обезбеди покриеност од 41,7% на вкупните обврски на ниво на банкарскиот систем, односно тие се за 2,6

¹⁶ Анализата на ликвидносниот ризик се заснова врз просечните износи на сите категории од билансот на состојба на банкарскиот систем.

¹⁷ Ликвидната актива, во поширока смисла, ги опфаќа високоликвидната актива, краткорочно пласираните средства кај странски банки и пласманите во други краткорочни долговни хартии од вредност.

¹⁸ Високоликвидната актива ги опфаќа паричните средства и салда кај НБРМ, благајничките записи на НБРМ, коресподентните сметки кај странски банки и краткорочните пласмани во хартии од вредност издадени од државата.

пати поголеми од вкупните обврски коишто треба да достасат до триесет дена, според очекувањата и искусствените анализи на банките.

Повеќе од половина (52,9%) од ликвидната актива се карактеризира како високоликвидна. Ова ниво на високоликвидни средства обезбеди покриеност од 58,9% на депозитите по видување и целосна покриеност на вкупните обврски коишто треба да достасаат до триесет дена, според очекувањата на банките. Највисоко учество на високоликвидната во вкупната актива е присутно кај групата мали и средни банки, што може да се забележи во сите анализирани периоди. Високото учество на високоликвидната актива и доминацијата на сопствените средства во вкупните извори на средства кај групата мали банки, придонесоа кај оваа група банки да постои највисок степен на покриеност на депозитите по видување со високоликвидна актива (116,4%), по што следат групата средни банки (93,2%) и групата големи банки (43,6%).

Табела бр. 18
Показатели за ликвидноста

Показатели	Јануари - Септември 2006 година	Јануари - Јуни 2007 година	Јануари - Септември 2007 година
Учество на примарните извори на средства во вкупните извори на средства	70,8%	72,1%	72,2%
- Големи банки	77,8%	78,0%	78,1%
- Средни банки	62,2%	65,0%	65,4%
- Мали банки	52,7%	45,8%	45,9%
Учество на примарните извори на средства во вкупните туѓи извори на средства	84,7%	84,1%	84,3%
- Големи банки	87,9%	86,7%	87,0%
- Средни банки	82,1%	78,4%	78,7%
- Мали банки	72,9%	78,3%	77,6%
Учество на секундарните извори на средства во вкупните извори на средства	10,8%	11,2%	11,3%
- Големи банки	9,1%	9,6%	9,6%
- Средни банки	10,9%	15,0%	15,1%
- Мали банки	17,1%	11,0%	11,7%
Учество на секундарните извори на средства во вкупните туѓи извори на средства	13,0%	13,0%	13,2%
- Големи банки	10,3%	10,7%	10,7%
- Средни банки	14,5%	18,1%	18,2%
- Мали банки	23,7%	18,8%	19,8%
Нето меѓубанкарска позиција*	14,8%	10,4%	9,0%
- Големи банки	17,3%	11,0%	8,3%
- Средни банки	9,3%	5,8%	7,5%
- Мали банки	11,7%	21,2%	20,2%
Бруто кредити/Вкупни депозити*	72,4%	72,4%	77,1%
- Големи банки	68,9%	71,1%	77,5%
- Средни банки	71,3%	78,7%	79,3%
- Мали банки	93,0%	61,3%	59,2%

* Овие показатели се пресметани врз основа на состојбите на крајот на трите анализирани квартали.

Од аспект на изворите на финансирање на активностите, во текот на третиот квартал од 2007 година, примарните извори на средства го задржаа приматот на главен извор на средства со нивното просечно месечно учество од 72,2% и 84,3%, во вкупните и туѓите извори на средства, соодветно. На 30.09.2007 година, показателот за соодносот на бруто-кредитите со депозитите на нефинансиските субјекти

Табела бр. 19
Рочна структура на примарните извори на средства по групи банки

	Опис	Просек за Јануари - Септември 2006 год.	Просек за првата половина на 2007 год.	Просек за Јануари - Септември 2007 год.
Група големи банки	депозити по видување	48,9%	45,6%	45,2%
	краткорочно орочени депозити	49,2%	52,4%	52,7%
	долгорочно орочени депозити	1,9%	2,0%	2,1%
Група средни банки	депозити по видување	46,2%	40,2%	39,8%
	краткорочно орочени депозити	47,0%	50,4%	50,4%
	долгорочно орочени депозити	6,8%	9,4%	9,8%
Група мали банки	депозити по видување	46,8%	56,1%	56,3%
	краткорочно орочени депозити	40,4%	27,7%	26,0%
	долгорочно орочени депозити	12,8%	16,3%	17,8%
Цел банкарски систем	депозити по видување	48,2%	44,8%	44,4%
	краткорочно орочени депозити	47,7%	50,7%	50,8%
	долгорочно орочени депозити	4,1%	4,5%	4,7%

изнесуваше 77,1%, што укажува на тоа дека кредитирањето на банките во значаен дел е финансирано со депозитната база, но сè уште постои простор за зголемување. Ова е воедно и показател за зависноста на евентуалниот одлив на депозитите од наплатата на кредитите, што не би требало да биде случај со банките во Република Македонија, со оглед на високото ниво на ликвидната актива коешто го одржуваат банките, што овозможува висока покриеност на депозитите. Како ризик, во случај на евентуална потреба на „итна“ исплата на депозитите, повеќе би претставувала рочната неусогласеност меѓу кредитите и депозитите, поради долгорочниот карактер на кредитите наспроти пократкиот рок на достасување на депозитите. Имено, неповолната рочна структура на примарните извори на средства на банките сè уште присутна. Од вкупните примарни извори на средства, 95,2% се на рок до една година (44,4% депозити по видување и 50,8% краткорочни депозити до една година). Сепак, во рамки на структурата на депозитите до една година, е присутна тенденцијата на зголемување на учеството на краткорочно орочените депозити, за сметка на намаленото учество на депозитите по видување. Долгорочните депозити забележаа најголем релативен квартален пораст од 9,6%, во споредба со порастот на депозитите по видување (2,7%) и краткорочните депозити (4,0%), но и покрај тоа, тие имаа сè уште ниско учество од само 4,7%.

Просечното месечно учество на секундарните извори на средства од 11,3% и 13,2% во вкупните извори на средства и вкупните туѓи извори на средства, соодветно, упатува на релативно понизок степен на „зависност“ на банките од овој извор на средства во

Табела бр. 20
Структура на секундарните извори на средства по групи банки

Опис		Просек за Јануари - Септември 2006 год.	Просек за првата половина на 2007 год.	Просек за Јануари - Септември 2007 год.
Група големи банки	депозити од банки	15,5%	14,6%	14,8%
	краткорочни позајмици	1,8%	11,7%	13,5%
	долгорочни позајмици	82,7%	73,7%	71,7%
Група средни банки	депозити од банки	14,5%	24,9%	25,7%
	краткорочни позајмици	0,5%	1,5%	1,5%
	долгорочни позајмици	85,0%	73,6%	72,8%
Група мали банки	депозити од банки	27,5%	17,8%	17,7%
	краткорочни позајмици	1,0%	0,4%	1,6%
	долгорочни позајмици	71,5%	81,7%	80,6%
Цел банкарски систем	депозити од банки	18,7%	18,5%	19,0%
	краткорочни позајмици	1,3%	7,2%	8,2%
	долгорочни позајмици	80,0%	74,3%	72,8%

споредба со депозитите. Во структурата на секундарните извори на средства, доминантна категорија претставуваат долгорочните позајмици (72,8%) коишто бележат најголем апсолутен просечен квартален пораст (392 милиони денари) и воедно имаат најголем придонес во порастот на секундарните извори на средства (41,0%). Овој пораст е резултат пред сè на зголеменото користење на долгорочни позајмици од странски банки од страна на три банки за сметка на комитентите на банката, како и на користењето долгорочни странски кредитни линии од страна на две банки преку „Македонска банка за поддршка на развојот“ АД Скопје. Најголем релативен квартален пораст од 19,2% забележаа краткорочните позајмици пред сè како резултат на порастот на краткорочните кредитни линии од странските банки. Во вкупните секундарни извори на средства, групата големи банки имаше најголемо учество од 55,9%, додека најголема „зависност“ од овој извор на финансирање на активности постои кај групата средни банки. Имено, во третиот квартал од 2007 година, овие извори учествуваа, во просек, со 15,1% во вкупните извори на средства на групата средни банки. За истиот период, ова учество кај групата мали банки и групата големи банки изнесуваше 11,7% и 9,6%, соодветно.

На 30.09.2007 година, нето меѓубанкарската позиција (пресметана како сооднос помеѓу одобрените пласмани на домашни и странски финансиски институции и користените позајмици и примени депозити од домашни и странски финансиски институции во однос на вкупната актива) изнесуваше 9,0%, што во однос на претходниот квартал претставува намалување за 1,4 процентни поени. Анализирани по одделни групи банки, најголема нето-задолженост имаа групата мали банки (20,2%), по која следат групата големи и средни банки со 8,3% и 7,5%, соодветно.

3.3.2. Рочна структура на активата и пасивата

На 30.09.2007 година постоеше неусогласеност меѓу средствата и обврските според договорените рокови на ниво на банкарскиот систем. Ваквата неусогласеност се должи на поинтензивниот пораст на

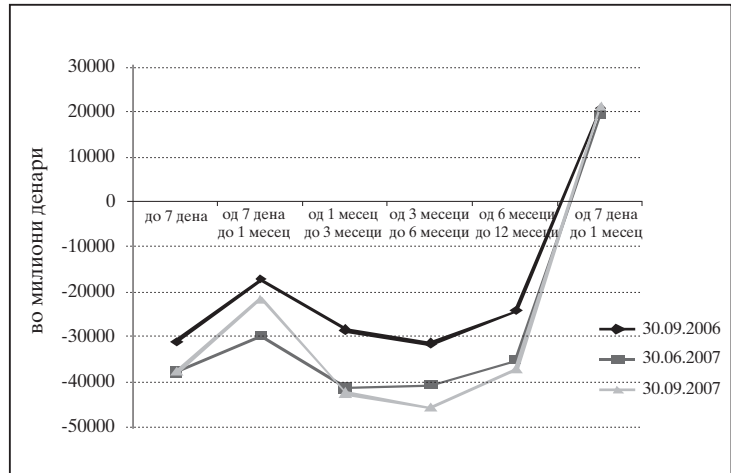
кредитите со подолг рок, во споредба со порастот на депозитите со подолга рочност. Кумулативната договорна рочна неусогласеност меѓу средствата и обврските, како и во изминатите квартали, се надминува во рочниот блок над дванаесет месеци.

Високата стабилност на депозитите по видување, согласно со искусствените анализи на банките, и покрај нивниот краток договорен рок, е причина за усогласеноста меѓу очекуваните одливи и приливи во сите рочни блокови, на ниво на банкарскиот систем.

На 30.09.2007 година, процентот на стабилни депозити по видување за сите банки изнесуваше 84,5%, што е за 3,2 процентни поена повисоко ниво, во однос на претходниот квартал, односно за 2,1 процентен поен повеќе во однос на третиот квартал на 2006 година. Во анализираниот квартал, банките очекуваа зголемено ниво на стабилност и кај денарските, и кај девизните депозити по видување, со што тие достигнаа ниво од 86,0% и 82,9%, соодветно. Според очекувањата на банките во овој квартал, во рок до седум дена може да се одлеат 15,3% од вкупните депозити по видување, односно 8,6% од вкупните депозити, што во однос на претходниот квартал претставува намалување на одливот на депозитите за 3,2 и 1,3 процентни поени, соодветно.

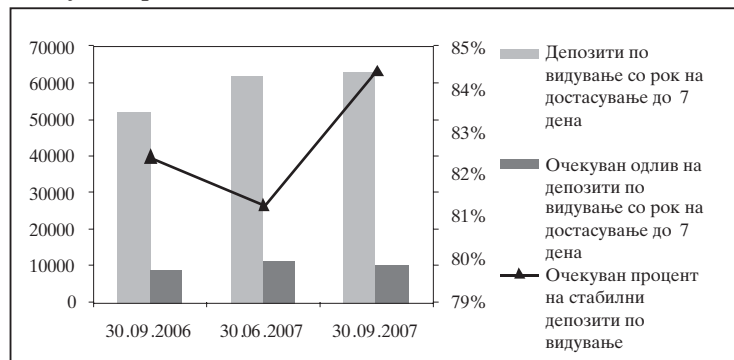
Графикон бр.20

Динамика на кумулативната договорна резидуална рочна неусогласеност меѓу средствата и обврските на ниво на банкарски систем

Графикон бр.21

Очекуван процент на стабилни депозити

Стрес-тест анализа на изложеноста на банкарскиот систем на ликвидносен ризик (30.09.2007 година)

Стабилната ликвидносна позиција на банкарскиот систем на Република Македонија се потврди и со резултатите од извршените симулации за тестирање на отпорноста на банките на ликвидносни шокови. Со оглед на доминантното учество на примарните извори на средства во вкупните извори и „зависноста“ на банките од нив како главни извори на финансирање на активностите, анализата се изврши врз основа на две симулации на повлекување на депозитите.

Симулацијата на повлекување на 20% од вкупните депозити на населението надвор од банкарскиот систем, покажува дека со исклучок на една банка, кај сите останати банки, високоликвидната актива е доволна за покривање на хипотетичкото повлекување на депозитите на населението. Нивото на ликвидната актива кај сите банки е доволно за покривање на евентуалното повлекување на 20% од депозитите на населението, при што намалувањето на ликвидната актива по одделни банки би се движело во интервал од 1,2% до 62,7%. Со примената на оваа симулација, ликвидната

актива на банките би се намалила за 25,4%, а високоликвидната актива за 46,1%. Намаленото ниво на ликвидни средства би влијаело кон намалување на степенот на покриеност на вкупните обврски со ликвидна актива од 39,1% на 32,4%.

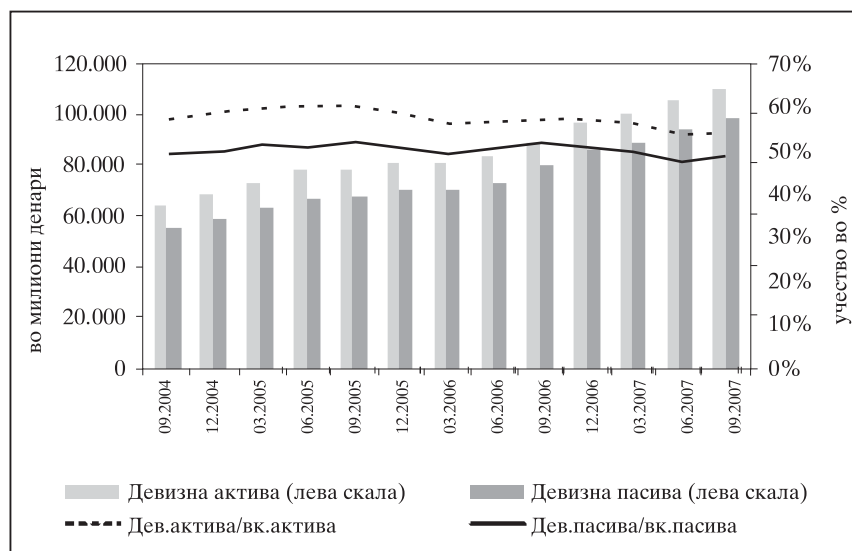
Втората симулација на хипотетичко повлекување на депозитите на дваесетте најголеми депоненти на секоја банка одделно, влијае врз намалувањето на ликвидната актива на ниво на банкарскиот систем за 60,9%, додека на високоликвидната актива - за 110,5%. По одделни банки, намалувањето на високоликвидната актива би се движело во интервалот од 6,2% до 209,0%, а на ликвидната актива од 6,2% до 131,8%.

3.4. Валутен ризик¹⁹

Билансот на банките во Република Македонија, и на крајот на третиот квартал од 2007 година, се карактеризира со значително учество на девизната актива и девизната пасива (во оваа анализа, под девизна актива, односно девизна пасива се опфатени активата, односно пасивата во девизи, како и активата, односно пасивата во денари со девизна клаузула). Така, на страната на активата, учеството на девизната актива изнесуваше 54% (110.034 милиони денари), наспроти учеството од 48,4% (98.628 милиони денари) на девизната во вкупната пасива.

Во споредба со претходниот квартал, девизната актива и девизната пасива бележат пораст од 4,4% и 5,4%, соодветно, главно како резултат на порастот на кредитите и депозитите во денари со девизна клаузула. Така, во овој квартал, активата со девизна клаузула учествуваше со 34,2% (32,6% на 30.06.2007 година) во вкупната девизна актива, додека пасивата со девизна клаузула учествуваше со 9,3% (6,1% на 30.06.2007 година).

Графикон бр. 22
Тренд и учество на девизната актива и девизната пасива во вкупната актива и во вкупната пасива

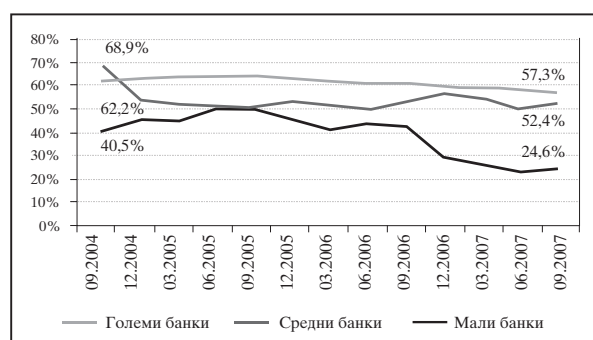

По одделни групи

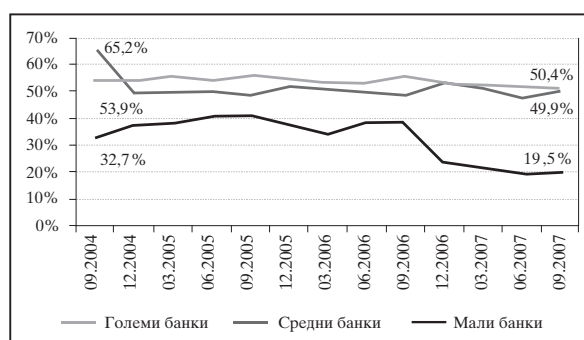
банки, највисоко учество на девизната компонента во активата и пасивата од 57,3% и 50,4%, соодветно, е забележано кај групата големи банки. Истовремено, со учество од 70% и 68,7% во вкупната девизна актива и девизна пасива на банкарскиот систем, оваа група банки има доминантна позиција меѓу групите банки. Високиот обем на одобрени денарски кредити и депозити со девизна клаузула беше причината за порастот на девизната актива и пасива кај оваа група банки.

¹⁹ При анализата на валутниот ризик на ниво на банкарскиот систем, се исклучува една банка. Согласно со Законот за именување и дополнување на Законот за основање на Македонска банка за поддршка на развојот („Службен весник на Република Македонија“ број 109/05), почнувајќи од декември 2005 година, за „МБПР“ АД Скопје не се применуваат прописите со кои се уредува отворената девизна позиција.

Графикон бр. 23
Учество на девизна актива во вкупна актива по одделни групи банки

Графикон бр. 24
Учество на девизна пасива во вкупна пасива по одделни групи банки

Кај групата средни банки, учеството на девизната актива и девизната пасива во вкупната актива и пасива на оваа група банки изнесуваше 52,4% и 49,9%, соодветно. Растот на девизната актива кај средните банки беше резултат на зголемениот износ на краткорочно орочените девизни средства кај странски банки, додека растот на девизната пасива беше последица на растот на денарските депозити со девизна клаузула.

Од друга страна, учеството на девизните билансни позиции во вкупната актива и пасива беше најмало кај групата мали банки и изнесуваше 24,6% и 19,5%, соодветно. Порастот на девизната актива кај оваа група банки беше формиран од краткорочно орочените девизни средства кај домашни банки, наспроти растот на девизната пасива, којшто беше резултат на порастот на тековните сметки на нефинансиски правни лица во девизи.

Структурата на девизната актива и девизната пасива во однос на претходниот квартал не бележи позначајни промени. Кај сите групи банки, како и на ниво на целиот банкарски систем, во девизната актива сè уште најголемо учество, од 39,4%, имаат средствата во странски банки. Притоа, забележлив е тренд на пораст на учеството на девизната актива во вкупната актива. Девизните средства на населението зафаќаат доминантни 49,6% од вкупната девизна пасива (Анекс бр. 10 - Структура на девизната актива и девизната пасива со состојба на 30.09.2007 година).

Табела бр. 21
Валутна структура на девизната актива и девизната пасива

Валута	Структура на девизна актива (во%)				Структура на девизна пасива (во%)			
	Големи банки	Средни банки	Мали банки	Цел банкарски систем	Големи банки	Средни банки	Мали банки	Цел банкарски систем
Евро	84,9%	86,8%	81,8%	85,3%	84,7%	88,2%	85,0%	85,7%
Американски долар	9,4%	8,9%	11,2%	9,3%	10,1%	9,3%	11,9%	9,9%
Швајцарски франк	3,5%	0,8%	1,8%	2,7%	3,2%	0,5%	1,9%	2,5%
Останато	2,2%	3,5%	5,3%	2,7%	2,0%	2,0%	1,2%	1,9%
<i>Вкупно :</i>	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Доминантен удел во валутната структура на девизната актива и девизната пасива на целиот банкарски систем, и на ниво на оделните групи банки, како и во претходните квартали, имаше еврото. Ваквата структура произлегува главно од високиот степен на валутна супституција во македонската економија, како и од доминацијата на еврото во надворешнотрговската размена на Република Македонија. Американскиот долар сè уште е втора валута по застапеност во банкарското работење. Во текот на минатите квартали, забележлив е зголемен обем на работење на банките во швајцарски франци, пред сè како резултат на зголемената кредитна активност на банките во оваа валута, што доведе и до пораст на нејзиното учество во вкупната валутна структура на активата и пасивата.

3.4.1. Отворена девизна позиција

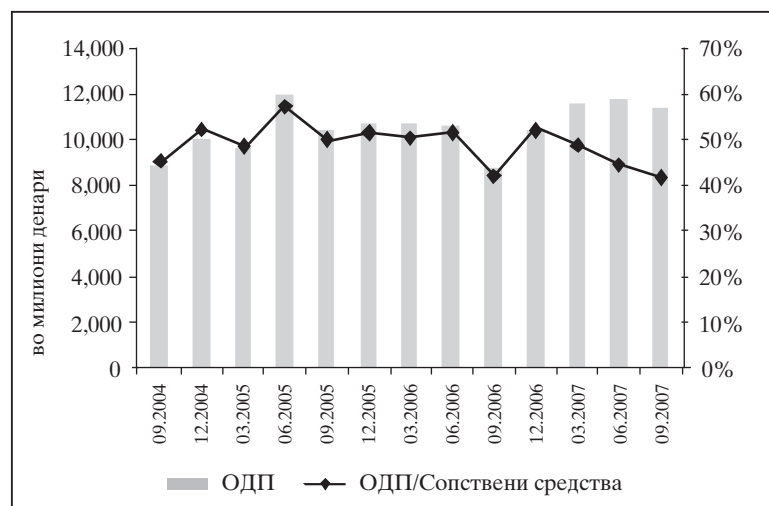
На 30.09.2007 година, отворената девизна позиција на банкарскиот систем изнесуваше 11.406 милиони денари, што претставува 41,8% од сопствените средства на банките.

Намалувањето на отворената девизна позиција, во однос на претходните два квартала, се должи на повисокиот пораст на девизната пасива на банките во однос на порастот на девизната актива, и тоа главно како резултат на порастот на обврските на банките со девизна клаузула.

На 30.09.2007 година, банкарскиот систем имаше активна (долга) отворена девизна позиција во сите валути. Доминантниот дел од отворената девизна позиција, како и во претходните квартали, произлегува од отворената девизна позиција во евра. Притоа, забележлив е порастот на активната отворена девизна позиција во американски долари, на ниво на целиот банкарски систем, којшто е особено изразен кај групата средни банки, а нешто помалку и кај групата големи банки.

Графикон бр. 25

Движење на отворената девизна позиција во однос на сопствените средства на ниво на банкарски систем

Табела бр. 22

Валутна структура на отворената девизна позиција

Валута	30.06.2007				30.09.2007			
	Големи банки	Средни банки	Мали банки	Цел банкарск	Големи банки	Средни банки	Мали банки	Цел банкарски
Евро	86,1%	66,0%	56,9%	82,0%	86,6%	65,2%	70,1%	82,4%
Американски долар	2,5%	-2,7%	13,1%	2,3%	4,0%	3,5%	8,6%	4,1%
Швајцарски франци	6,1%	4,7%	3,7%	5,8%	5,3%	4,8%	1,5%	5,1%
Останато	5,3%	32,0%	26,3%	9,9%	4,1%	26,5%	19,8%	8,4%
Вкупно :	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Со состојба на 30.09.2007 година, банките управуваа со валутниот ризик во рамки на прудентните лимити, пропишани од страна на Народната банка. Само кај една банка имаше пречекорување на овие лимити.

3.5. Ризик од несолветност

На 30.09.2007 година, вкупниот износ на сопствени средства на банкарскиот систем изнесуваше 28.372 милиони денари, што претставува квартален пораст од 2,8% (389 милиони денари) и годишен пораст од 27,1% (6.045 милиони денари). Кварталниот пораст на сопствените средства во најголем дел се должи на порастот на основниот капитал (којшто придонесува со 110,1% во вкупниот пораст на сопствените средства), како резултат на докапитализацијата на една банка од групата големи банки. Дополнителниот капитал забележа пораст за 109 милиони денари, или за 3,7%, во однос на 30.06.2007 година, што во најголем дел се должи на субординираните обврски, коишто учествуваат со 19,7% во вкупниот пораст на сопствените средства.

Најголемо учество во формирањето на сопствените средства, од 50,1%, имаше групата големи банки, по која следат групата средни банки, со 30,9% и групата мали банки со 19%. Групата големи банки забележа најголем пораст на сопствените средства (од 5,4%), со што оваа група банки даде најголем придонес во порастот на вкупните сопствени средства, на ниво на банкарскиот систем. Кварталниот пораст на сопствените средства на групата средни банки изнесуваше 1%, наспроти намалувањето од 0,9% кај групата мали банки.

Табела бр. 23
Сопствени средства и нивна промена по одделни групи банки

Група банки	Број на банки	Износ на сопствени средства (во милиони денари)		Апсолутна промена (во милиони денари)	Релативна промена (во %)	Просечен износ на сопствени средства по банка на 30.09.2007 година (во милиони денари)
		30.06.2007	30.09.2007			
Големи банки	3	13.487	14.220	733	5,4%	4.740
Средни банки	8	8.682	8.767	85	1,0%	1.096
Мали банки	8	5.433	5.385	-48	-0,9%	673
Вкупно	19	27.602	28.372	770	2,8%	1.493

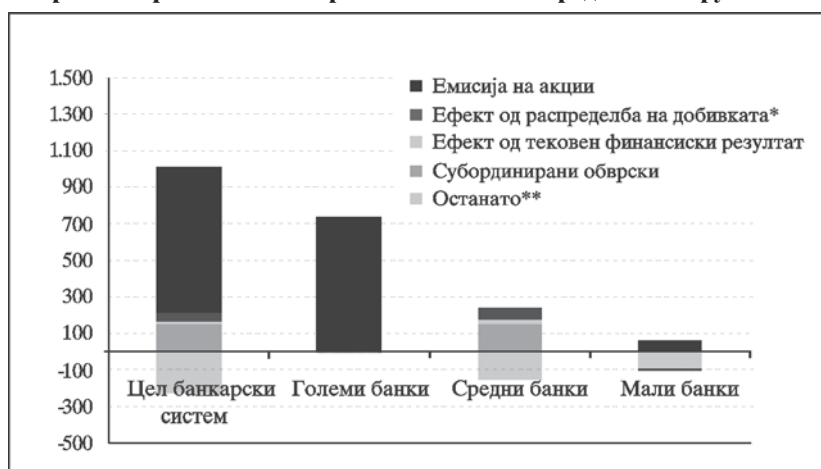
Анализирано по групи банки, кај групата големи банки, најголем придонес во порастот на сопствените средства имаше основниот капитал (100,1%), како резултат на докапитализацијата на една банка од оваа група банки.

Кај групата средни банки, кварталниот пораст на сопствени средства се должи на порастот на субординираните обврски, коишто учествуваат со 179,7% во вкупниот пораст на сопствените средства кај средните банки. Кај групата мали банки, сопствените средства се намалуваат во однос на претходниот квартал, како резултат на зголемувањето на неиздвоената посебна резерва за потенцијални загуби.

Сопствените средства по одделни банки се движат во интервал од 230 милиони денари, кај банката со најнизок износ, до 5.871 милиони денари кај банката со највисок износ на сопствени средства. Во споредба со 30.06.2007 година, овој интервал бележи мало намалување, пред сè поради намалувањето на сопствените средства на банката со највисок износ на сопствени средства, како резултат на зголемените капитални вложувања на оваа банка во финансиските институции (14,9%), коишто според прудентните стандарди, претставуваат одбитна ставка од сопствените средства.

Наспроти постојаниот пораст на сопствените средства, продолжува трендот на намалување на коефициентот на адекватност на капиталот, како резултат на зголемената активност на банките. Така, на 30.09.2007 година, коефициентот на адекватност на капиталот, на ниво на банкарскиот систем, изнесуваше 17,2%, што е за 0,78 процентни поени помалку во однос на претходниот квартал, или за 2,12 процентни поени помалку во однос на 30.09.2006 година.

Графикон бр. 26
Квартална промена на изворите на сопствени средства по групи банки

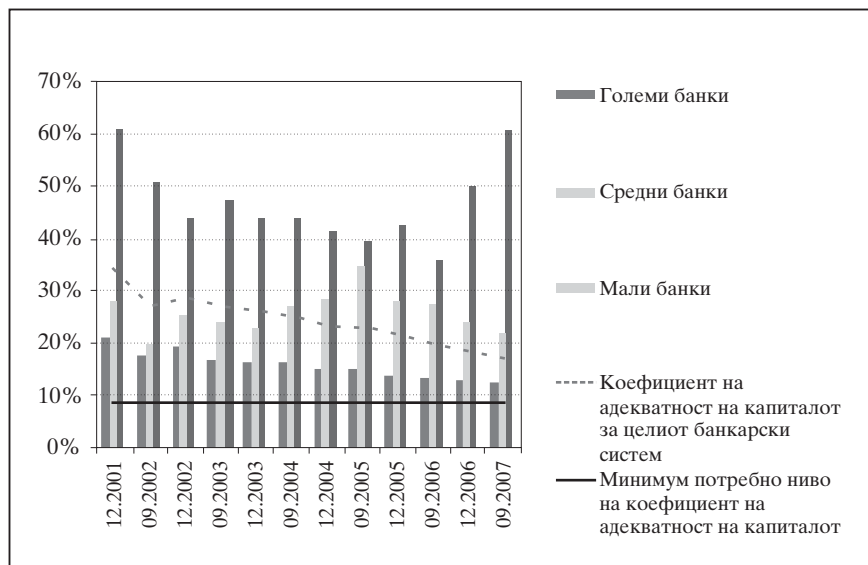

*Со распределба на добивката од претходната година се зголемуваат резервите или задржаната

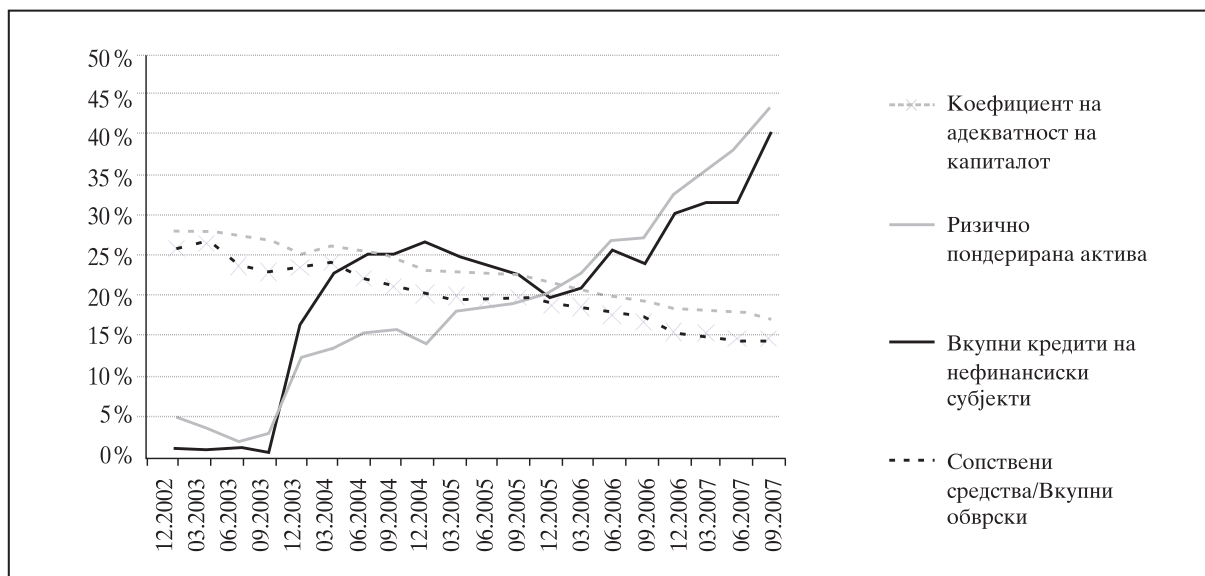
**Останатите извори за зголемување на сопствените средства ги опфаќаат ревалоризациските

По одделни групи банки, коефициентот на адекватност на капиталот се движи од 12,2% кај групата големи банки, 22% кај групата средни банки, до 60,5% кај групата мали банки. Со исклучок на групата мали банки, каде што како резултат на структурните поместувања во групите банки во однос на претходните квартали, доаѓа до зголемување на стапката на адекватност на капиталот, кај останатите групи банки овој коефициент се намалува.

Графикон бр. 27
Коефициент на адекватност на капиталот по групи банки

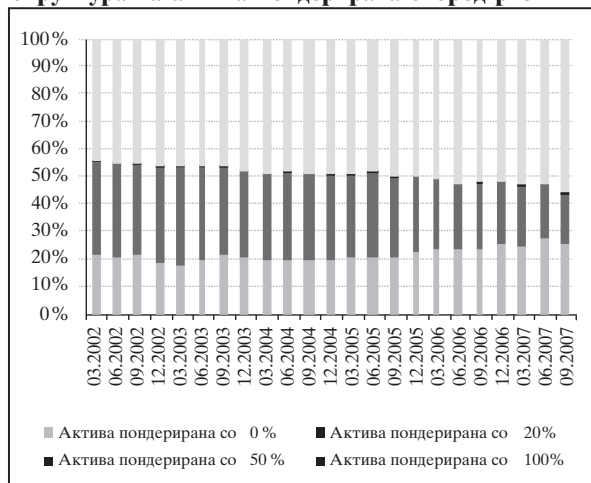
Графикон бр. 28
Годишни стапки на пораст на вкупните кредити и ризично пондерираната актива, и коефициент на адекватност на капиталот

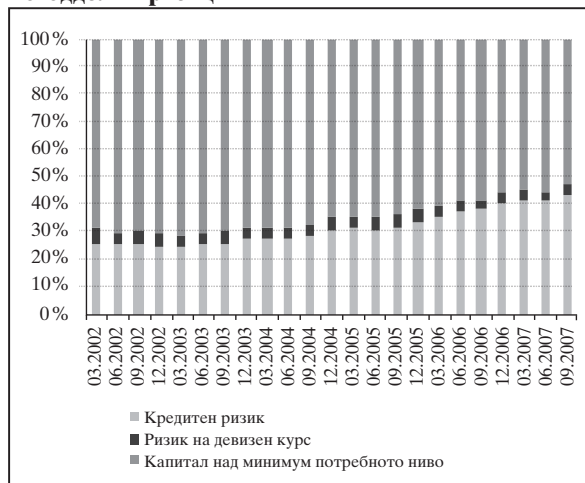
Намалувањето на коефициентот на адекватност на капиталот, проследено со зголемувањето на ризично пондерираната актива е резултат на зголемената кредитна активност на банките.

Најголемо влијание врз намалувањето на коефициентот на адекватност на капиталот има растот на ризично пондерираната актива, од 8,3% на квартално ниво, којшто се должи главно на засилувањето на кредитната активност на банките. Поради доминацијата на кредитниот ризик во профилот на ризичност на банките, се зголемува делот од сопствените средства потребен за покривање на овој ризик, за сметка на намалувањето на делот од сопствените средства што го надминува пропишаниот минимум. Ваквите движења се последица на зголемените активности на банките, односно зајакнатото финансиско посредување.

Графикон бр. 29
Структура на актива пондерирана според ризик

Графикон бр. 30
Дистрибуција на сопствените средства на банките по одделни ризици

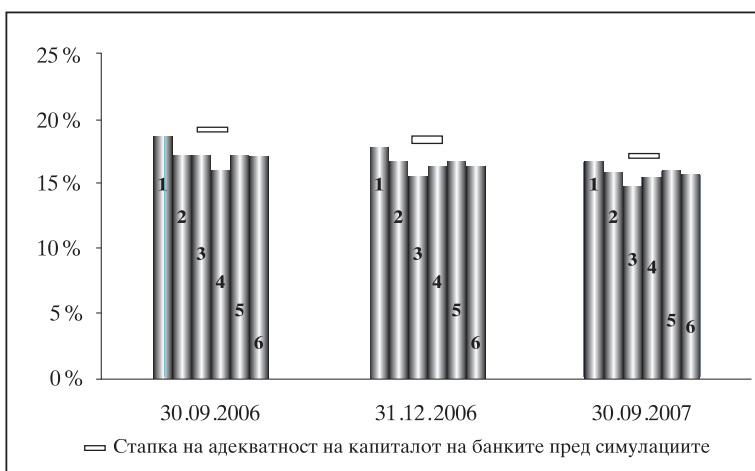
Стрес - тест анализа на стабилноста на банкарскиот систем на хипотетички шокови - состојба на 30.09.2007 година

Стрес-тест анализата на стабилноста на банкарскиот систем се изведува со примена на следните хипотетички сценарија:

- Зголемување на кредитната изложеност класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“²⁰ за: 10%, за 30% и за 50%;
- Комбинација на кредитен шок (зголемување на кредитната изложеност во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ за 30%) и пораст на домашните каматни стапки за 5 процентни поени;
- Комбинација на кредитен шок (зголемување на кредитната изложеност во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ за 50%) и депрецијација на девизниот курс на денарот во однос на еврото и американскиот долар за 20% и
- Претходното сценарио, надополнето со зголемување на домашните каматни стапки за 5 процентни поени.

Е в е н т у а л н о т о изложување на банкарскиот систем на изолиран кредитен шок (зголемување на кредитната изложеност класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ за: 10%, 30% и 50%) би предизвикало намалување на коефициентот на адекватност на капиталот на банкарскиот систем (од 17,2%) на 16,7%, 15,8% и 15,5%, соодветно. Резултатите од овие симулации покажуваат дека солвентната позиција по одделни банки не е загрозна.

Графикон бр. 31 Стапка на адекватност на капиталот при шесте сценарија на основната стрес-тест анализа

²⁰ Зголемувањето на кредитната изложеност во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ е резултат на намалување (прекласификација) на кредитната изложеност класифицирана во категоријата на ризик „А“.

Ниту следната симулација (комбинација на кредитен и каматен шок) не ја загрозува солвентната позиција на банкарскиот систем и на поделните банки (иако кај една банка, коефициентот на адекватност на капиталот се намалува на 8,9%).

Комбинацијата на кредитен и девизен шок би предизвикала пад на коефициентот на адекватност на капиталот на банкарскиот систем на 15,9% (намалување за 1,3 процентни поени). По поединечните банки, при примената на ова сценарио, коефициентот на адекватност на капиталот се движи во интервал од 8,2% до 111%.

При најекстремното сценарио, односно при комбинација на хипотетички шокови на страната на кредитниот ризик, девизниот ризик и ризикот на каматна стапка, коефициентот на адекватноста на капиталот на банкарскиот систем би изнесувал 15,7% (намалување за 1,5 процентни поени). Ниту при оваа симулација, адекватноста на капиталот по поединечна банка не се намалува под законски пропишаниот минимум.

3.6. Профитабилност

Во изминатите девет месеци од 2007 година, банките во Република Македонија остварија добивка во износ од 2.916 милиони денари, што претставува зголемување за 1.047 милиони денари, односно за 56,0%, во однос на првите девет месеци од 2006 година. Со тоа, иако со поумерено темпо, продолжи трендот на раст на профитот и подобрување на остварувањата на банкарскиот систем. На 30.09.2007 година, четири банки прикажаа загуба од своето работење, а нивното пазарно учество во вкупната актива на банкарскиот систем изнесуваше 2,7%. Во првите девет месеци од 2007 година, сите групи банки прикажаа добивка од работењето (Анекс бр. 2 - Биланс на успех). Групата големи банки и понатаму останува главна детерминанта на профитабилноста на банкарскиот систем, со учество од 68,6% во остварениот финансиски резултат за првите девет месеци од 2007 година, додека групите средни и мали банки учествуваа со 30,0% и 1,3%, соодветно.

3.6.1. Структура на билансот на успех

Структурната анализа на билансот на успех на банкарскиот систем покажува дека најголемиот дел од добивката произлегува од редовното работење. Имено, бруто-добивката пред вонредните ставки оформи 80% од вкупната добивка остварена во деветте месеци од 2007 година. Постојаниот раст на кредитната активност, особено кон секторот „население“, но и растот на другите банкарски активности во минатите неколку години (раст на издадените платежни картички, зголемување на вредноста на платниот промет, раст на вонбилансните активности, остварени капитални добивки и сл.), претставуваа главен фактор за зголемување на значењето на приходите на банките од редовен карактер и појдовна основа за натамошно подобрување на остварувањата на банките.

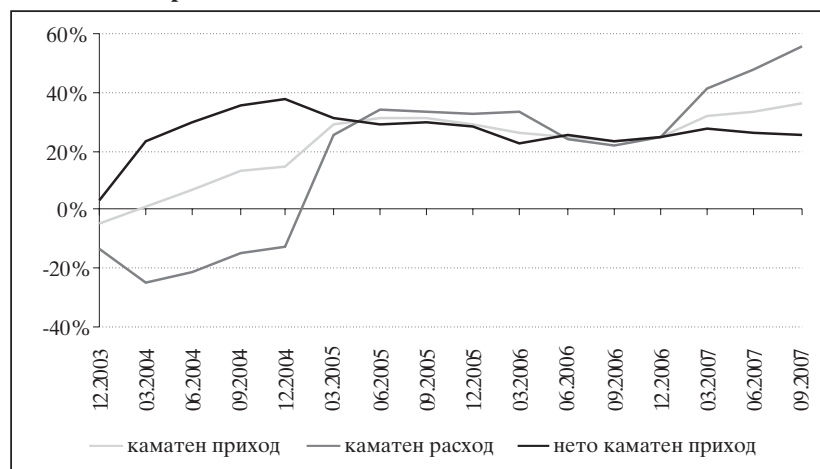
Табела бр. 24
Реструктуриран биланс на успех на банкарскиот систем

Ред. бр.	Позиции	Износ во милиони денари		Структурно учество во вкупните приходи		Стапка на промена (во %)
		30.09.2007	30.09.2006	30.09.2007	30.09.2006	
	Каматен приход	9.270	6.818	93,6%	84,4%	36,0%
	Каматен расход	-3.627	-2.327	36,6%	28,8%	55,9%
1	Нето каматен приход	5.643	4.491	57,0%	55,6%	25,7%
	Приходи од провизии	3.106	2.487	31,3%	30,8%	24,9%
	Останати нето финансиски приходи	845	533	8,5%	6,6%	58,5%
	Приходи по други основи	314	568	3,2%	7,0%	-44,7%
2	Некаматни приходи	4.265	3.588	43,0%	44,4%	18,9%
3	Вкупни редовни приходи (1+2)	9.908	8.079	100,0%	100,0%	22,6%
	Расходи за провизии	-426	-316	4,3%	3,9%	34,8%
	Трошоци за плати	-2.184	-2.021	22,0%	25,0%	8,1%
	Други трошоци	-3.081	-2.454	31,1%	30,4%	25,6%
4	Некаматни расходи	-5.691	-4.791	57,4%	59,3%	18,8%
5	Нето-резервации (вклучувајќи и неиздвоени резервации)	-1.886	-1.843	19,0%	22,8%	2,3%
6	Бруто-добивка пред вонредни ставки и оданочување (3+4+5)	2.331	1.445	23,5%	17,9%	61,3%
	Вонредни приходи	598	430	6,0%	5,3%	39,1%
	Вонредни расходи	-13	-6	0,1%	0,1%	116,7%
7	Нето-добивка пред оданочување	2.916	1.869	29,4%	23,1%	56,0%

Како резултат на засилената кредитна активност на банките во изминатиот период, нето каматниот приход остана главна компонента на приходниот потенцијал на банките, создавајќи 57,0% од редовните приходи и забележувајќи пораст од 25,7%, во однос на истиот период од 2006 година. Притоа, каматните расходи на банките бележат повисока стапка на годишен пораст во споредба со стапката на раст на каматните приходи и се забележува тренд на продлабочување на разликата во стапките на пораст.

Побрзото темпо на раст на каматните расходи, од една страна се должи на постојаниот пораст на депозитната база на банките, со паралелно поместување во валутната структура на депозитите во корист на денарските депозити (коишто имаат повисоки каматни стапки), а од друга страна, и на растот на каматните стапки на меѓународните финансиски пазари, коишто го зголемија каматниот расход врз основа на користењето на позајмици од странство и врз основа на субординираниот долг на банките. Некаматните приходи бележат пораст од 18,9%, во споредба со истиот период од минатата година, при што приходите врз основа на провизии и надоместоци сочинуваат 72,8% од вкупните некаматни приходи и бележат годишна стапка на пораст од 24,9%. На расходната страна од билансот на успех, поединечно, најзначајна трошочна ставка се трошоците за вработени (плати, придонеси од плати и сл.), коишто учествуваат со 38,4% во вкупните некаматни расходи, по што следат нето-резервациите за потенцијални загуби, коишто се задржуваат на релативно исто ниво, во споредба со истиот период од минатата година (на 30.09.2007 година изнесуваа 1.886 милиони денари, а на 30.09.2006 година изнесувале 1.843 милиони денари).

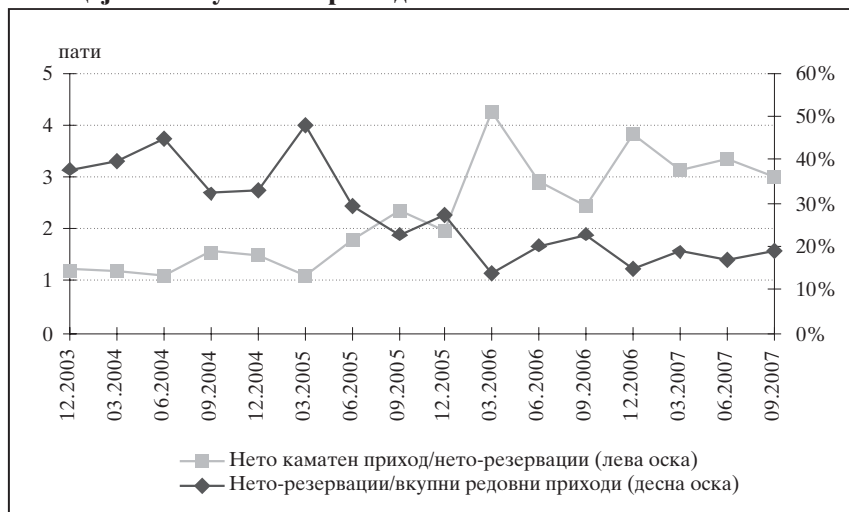
Графикон бр. 32
Стапки на раст на нето каматниот приход и неговите компоненти на ниво на банкарски систем на годишна основа

3.6.2. Показатели за профитабилноста и ефикасноста на банките

Општиот тренд на подобрување на остварувањата од работењето на банките се забележува и врз основа на споредбена анализа на основните показатели за профитабилноста и ефикасноста за банкарскиот систем. Имено, на 30.09.2007 година, сите показатели за профитабилноста и ефикасноста се подобриени во споредба со 30.09.2006 година. Така, стапката на поврат на просечната актива изнесува 2,0%, а

Графикон бр.33
Релативно значење на нето-резерваците за потенцијални загуби како расходна ставка

стапката на поврат на просечните сопствени средства 15,8%, и во споредба со 30.09.2006 година се повисоки за 0,3 и 4,7 процентни поени. Воедно, подинамичниот годишен пораст на приходните категории, во споредба со порастот на расходните категории, овозможи подобрување на сите показатели за оперативната ефикасност на работењето на банките. Нето каматниот приход, речиси во целост ги покрива некаматните расходи и за околу три пати е поголем од износот на резерваците.

Табела бр. 25
Показатели за профитабилноста и ефикасноста на ниво на банкарски систем
(во %)

Показател	30.09.2007	30.09.2006
Стапка на поврат на просечна актива (ROAA)*	2,0%	1,7%
Стапка на поврат на просечни сопствени средства (ROAE)*	15,8%	11,1%
Нето каматен приход/Просечна актива*	3,9%	4,0%
Нето-резервації/Нето каматен приход	33,4%	41,0%
Некаматни расходи/Вкупни редовни приходи	57,4%	59,3%
Трошоци за плати/Вкупни редовни приходи	22,0%	25,0%
Нето каматен приход/Некаматни расходи	99,2%	93,7%
Финансиски резултат/Вкупни редовни приходи	29,4%	23,1%

*Показателите се сведени на годишно ниво

Анализата на остварувањата на одделните групи банки покажува дека во изминатите девет месеци од 2007 година, најголемо релативно подобрување на показателите за профитабилноста и ефикасноста бележи групата големи банки, во споредба со истиот период од 2006 година. Впрочем, кај големите банки сите показатели бележат подобрување, со исклучок на стапката на поврат на активата којашто бележи намалување кај две од големите банки. Со оглед на доминантната позиција на оваа група во банкарскиот систем, таа има и најголемо влијание врз подобрувањето на показателите на ниво на банкарскиот систем. Воедно, само кај групата големи банки, нето каматниот приход остварен во текот на деветте месеци од 2007 година е доволен за целосно покривање на некаматните расходи.

Табела бр. 26
Показатели за профитабилноста и ефикасноста по групи банки
 (во %)

<i>Показател</i>	<i>Големи банки</i>		<i>Средни банки</i>		<i>Мали банки</i>	
	<i>30.09.2007</i>	<i>30.09.2006</i>	<i>30.09.2007</i>	<i>30.09.2006</i>	<i>30.09.2007</i>	<i>30.09.2006</i>
Стапка на поврат на просечна актива (ROAA)*	2,1%	1,8%	2,3%	2,8%	0,4%	0,4%
Стапка на поврат на просечен капитал (ROAE)*	24,5%	17,7%	14,6%	16,1%	0,9%	1,2%
Нето каматен приход/Просечна актива*	3,8%	3,8%	4,4%	5,3%	3,2%	3,8%
Нето-резервации/Нето каматен приход	37,1%	49,2%	19,6%	12,0%	62,9%	46,4%
Некаматни расходи/Вкупни редовни приходи	50,7%	54,4%	64,2%	57,4%	84,1%	77,8%
Трошоци за плати/Вкупни редовни приходи	19,5%	23,1%	24,2%	25,2%	33,5%	31,3%
Нето каматен приход/Некаматни расходи	116,4%	98,0%	86,9%	118,1%	53,7%	67,5%
Финансиски резултат/Вкупни редовни приходи	32,8%	24,9%	28,8%	36,7%	5,1%	4,9%

*Показателите се сведени на годишно ниво

Од друга страна, показателите за профитабилноста и ефикасноста за деветте месеци од 2007 година, за групите средни и мали банки, бележат извесно влошување во споредба со истиот период од 2006 година. Кај групата мали банки ова влошување се должи на преминот на четири банки во групата средни банки, коишто имаа релативно подобри показатели во споредба со другите банки коишто се во составот на групата мали банки. Од друга страна, кај групата средни банки, покрај овие структурни поместувања, свое влијание врз намалувањето на показателите за профитабилноста имаше и релативното влошување на показателите кај две од постоечките средни банки.

АНЕКСИ

Биланс на состојба - АКТИВА

во милиони денари

АКТИВА	30.06.2007				30.09.2007			
	Група големи банки	Група средни банки	Група мали банки	Вкупно	Група големи банки	Група средни банки	Група мали банки	Вкупно
ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И САЛДА КАЈ НБРМ	6.842	3.343	1.015	11.201	6.232	3.135	1.181	10.548
Денарски парични средства	5.721	2.616	875	9.212	5.194	2.415	1.045	8.654
Девизни парични средства	1.117	725	139	1.982	1.036	718	136	1.890
Благородни метали и други парични средства	4	2	1	7	1	2	1	4
БЛАГАЈНИЧКИ ЗАПИСИ НА НБРМ	8.858	4.808	1.432	15.099	9.047	4.942	2.355	16.345
ДОЛГОВНИ ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ	11.693	3.505	1.682	16.880	10.106	2.916	1.046	14.068
Чекови и меници	39	55	15	110	36	31	8	75
Хартии од вредност на државата номинирани во денари	5.431	51	196	5.678	5.369	11	34	5.414
Други долговни хартии од вредност	6.222	3.399	1.471	11.092	4.701	2.874	1.003	8.578
ПЛАСМАНИ КАЈ ДРУГИ БАНКИ	31.187	10.919	5.361	47.467	28.648	13.223	5.391	47.261
Сметки кај домашни банки	4.991	2.033	496	7.521	5.290	1.918	302	7.511
Сметки кај странски банки	25.530	8.539	2.422	36.491	22.611	10.819	2.352	35.782
Краткорочни кредити и други побарувања од домашни банки и други финансиски организации	31	8	383	422	117	231	140	487
Краткорочни кредити и други побарувања од странски банки и други финансиски организации	114	335	336	785	114	252	556	922
Достасани кредити и побарувања од банки	0	0	0	0	0	0	0	0
Долгорочни кредити и други побарувања од домашни банки и други финансиски организации	444	2	828	1.274	439	1	800	1.240
Долгорочни кредити и други побарувања од странски банки и други финансиски организации	0	0	741	742	0	0	1.090	1.090
Нефункционални кредити од банки	77	1	155	233	77	1	150	228
КРЕДИТИ НА КОМИТЕНТИ	65.099	25.952	3.017	94.068	72.781	28.607	3.009	104.397
Кредити на претпријатија	40.420	15.765	1.545	57.729	45.063	17.010	1.404	63.477
Кредити на други комитенти	301	34	5	340	371	23	4	398
Кредити на население	24.590	10.291	1.626	36.508	27.809	11.776	1.666	41.250
Нефункционални кредити на комитенти	8.160	1.299	1.038	10.497	8.123	1.308	1.139	10.570
Посебна резерва за кредити	-8.373	-1.437	-1.198	-11.007	-8.584	-1.509	-1.204	-11.298
ПРЕСМЕТАНА КАМАТА И ОСТАНАТА АКТИВА	3.094	1.907	620	5.620	3.284	1.812	502	5.598
Побарувања по камати	611	299	54	965	693	335	55	1.083
Сuspendирана камата и други побарувања	3.897	252	331	4.481	3.476	248	353	4.077
Посебна резерва за камата	-3.918	-264	-334	-4.517	-3.501	-262	-356	-4.119
Други побарувања	532	815	37	1.384	661	685	57	1.403
Реализирани хипотеки и залози	1.946	709	709	3.364	1.847	669	607	3.122
Нето комисиони односи	-113	-6	-227	-346	-75	-3	-261	-339
Нето интерни односи	0	0	0	0	0	0	0	0
Останата актива	139	101	50	289	183	142	46	371
ПЛАСМАНИ ВО ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ	630	301	465	1.396	640	312	468	1.420
Хартии од вредност расположиви за продажба во странска валута	160	2	73	235	164	2	72	238
Хартии од вредност кои се чуваат до достасување во странска валута	0	0	0	0	0	0	0	0
Вложувања во домашни сопственички хартии од вредност	470	299	390	1.159	477	310	393	1.180
Посебна резерва за откупени сопствени акции	0	0	2	2	0	0	2	2
ОСНОВНИ СРЕДСТВА	3.695	2.188	1.475	7.358	3.667	2.291	1.475	7.433
Градежни објекти	3.238	1.543	1.380	6.161	3.230	1.551	1.380	6.161
Опрема	2.663	974	619	4.256	2.728	1.060	661	4.448
Нематеријални вложувања	224	183	51	458	235	205	54	494
Други средства за работа	147	17	18	182	135	19	15	169
Средства за работа во подготовка	148	264	52	464	151	304	26	480
Исправка на вредноста на основни средства	-2.726	-793	-644	-4.163	-2.812	-848	-660	-4.320
НЕИЗДВОЕНИ РЕЗЕРВАЦИИ ЗА ПОТЕНЦИЈАЛНИ ЗАГУБИ	0	-1	-23	-24	0	-70	-96	-165
ВКУПНА АКТИВА	131.098	52.923	15.044	199.065	134.404	57.168	15.331	206.904

Биланс на состојба - ПАСИВА

во милиони денари

ПАСИВА	30.06.2007				30.09.2007			
	Група големи банки	Група средни банки	Група мали банки	Вкупно	Група големи банки	Група средни банки	Група мали банки	Вкупно
ДЕПОЗИТИ ОД БАНКИ	1.951	2.131	353	4.435	1.824	2.446	358	4.628
Денарски депозити по видување	148	3	23	174	139	8	30	177
Девизни депозити по видување од домашни банки	307	145	5	457	186	121	4	311
Девизни депозити по видување од странски банки	242	264	80	586	216	659	49	924
Краткорочно орочени денарски депозити	979	864	106	1.950	997	865	135	1.997
Краткорочно орочени девизни депозити	274	855	0	1.129	286	793	0	1.079
Долгорочно орочени денарски депозити	0	1	139	140	0	1	139	140
ДЕПОЗИТИ ПО ВИДУВАЊЕ	45.398	13.499	3.899	62.796	46.137	14.531	4.026	64.695
Денарски депозити по видување на претпријатија	9.846	3.271	706	13.824	10.900	3.723	744	15.366
Денарски депозити по видување на јавен сектор	449	140	300	888	534	120	245	899
Денарски депозити по видување на др.комитенти	1.553	494	235	2.283	1.708	662	284	2.654
Денарски депозити по видување на население	9.009	2.727	1.214	12.950	9.037	2.893	1.063	12.993
Ограничени денарски депозити	254	336	6	595	258	332	2	592
Девизни депозити по видување на правни лица	7.401	1.909	490	9.799	6.648	1.849	761	9.258
Девизни депозити по видување на население	16.446	4.494	901	21.842	16.611	4.746	917	22.274
Ограничени девизни депозити	440	127	48	615	442	207	10	659
КРАТКОРОЧНИ ДЕПОЗИТИ ДО 1 ГОДИНА	55.752	17.906	1.541	75.199	56.334	19.349	1.626	77.309
Денарски краткорочни депозити на претпријатија	13.307	5.283	207	18.798	12.039	5.689	320	18.049
Денарски краткорочни депозити на јавен сектор	508	6	17	531	453	6	17	477
Денарски краткорочни депозити на други комитенти	527	110	25	662	1.161	107	25	1.293
Денарски краткорочни депозити на население	14.055	4.800	891	19.745	16.075	5.108	923	22.106
Девизни краткорочни депозити на правни лица	6.875	2.635	9	9.518	6.131	2.519	25	8.676
Девизни краткорочни депозити на други комитенти	1.680	800	90	2.571	1.165	1.379	25	2.569
Девизни краткорочни депозити на население	18.800	4.272	302	23.374	19.309	4.541	290	24.140
КРАТКОРОЧНИ ПОЗАЈМИЦИ ДО 1 ГОДИНА	1.944	193	7	2.144	2.266	177	140	2.583
Краткорочни денарски позајмици од домашни банки	61	193	7	261	61	177	140	378
Краткорочни позајмици од странски банки	1.882	0	0	1.882	2.203	0	0	2.203
Краткорочни позајмици од други	1	0	0	1	2	0	0	2
ОСТАНАТА ПАСИВА	1.750	1.121	205	3.077	1.900	958	186	3.043
Обврски врз основа на камата	394	220	43	657	514	256	50	821
Други обврски во денари	489	650	132	1.271	484	406	100	990
Други обврски во девизи	534	114	15	663	498	148	18	664
Пасивни временски разграничувања	332	138	15	485	403	148	17	568
ДОЛГОРОЧНИ ДЕПОЗИТИ НАД 1 ГОДИНА	2.234	3.379	1.437	7.051	2.499	4.081	1.470	8.058
Денарски долгорочни депозити на претпријатија	285	214	686	1.184	367	329	686	1.382
Денарски долгорочни депозити на јавен сектор	0	50	0	50	0	51	0	51
Денарски долгорочни депозити на други комитенти	127	239	175	541	146	268	175	589
Денарски долгорочни депозити на население	709	1.012	346	2.067	737	1.384	366	2.487
Девизни долгорочни депозити на правни лица	0	6	0	7	0	6	0	7
Девизни долгорочни депозити на други комитенти	248	19	1	268	248	38	1	287
Девизни долгорочни депозити на население	866	1.838	229	2.933	1.001	2.004	242	3.247
ДОЛГОРОЧНИ ПОЗАЈМИЦИ НАД 1 ГОДИНА	8.787	5.588	1.612	15.988	8.850	6.319	1.548	16.717
Долгорочни позајмици од НБРМ	1.059	1.053	18	2.131	992	1.014	17	2.023
Долгорочни денарски позајмици од домашни банки	638	459	5	1.102	615	399	5	1.020
Долгорочни девизни позајмици од домашни банки	283	1.058	2	1.343	274	1.420	0	1.695
Долгорочни позајмици од странски банки	4.369	1.833	1.492	7.694	4.553	2.152	1.436	8.140
Долгорочни позајмици од други	429	573	82	1.084	408	538	79	1.025
Долгорочни позајмици од нефинансиски правни лица	0	0	12	12	0	0	11	11
Долгорочни девизни позајмици од други	0	459	0	459	0	490	0	490
Долгорочни обврски по издадени хартии од вредност и субординирани депозити и хибридни капитални инструменти	2.009	153	0	2.162	2.007	306	0	2.313
РЕЗЕРВАЦИИ ЗА ВОИБЛАНСНИ СТАВКИ	657	87	19	763	661	87	14	762
СОПСТВЕНИ СРЕДСТВА	11.183	8.314	5.826	25.322	11.931	8.344	5.789	26.065
Основачки капитал	7.718	6.764	5.218	19.700	8.452	6.764	5.269	20.484
Резервен фонд	2.604	1.330	406	4.340	2.604	1.330	414	4.348
Ревалоризациони резерви	142	200	5	348	157	143	5	305
Нераспределена добивка од поранешни години	717	542	13	1.272	717	599	13	1.329
Други фондови	1	0	410	411	1	0	410	411
Загуба	0	-491	-185	-677	0	-491	-185	-677
Тековна загуба	0	-30	-41	-71	0	0	-136	-136
ПЕРИОДИЧНА ДОБИВКА	1.441	705	145	2.291	2.001	876	176	3.052
ВКУПНА ПАСИВА	131.098	52.923	15.045	199.065	134.404	57.168	15.331	206.904

Биланс на успех
во милиони денари

Биланс на успех	30.09.2007 година				30.09.2006 година			
	Група големи банки	Група средни банки	Група мали банки	Вкупно	Група големи банки	Група средни банки	Група мали банки	Вкупно
КАМАТЕН ПРИХОД	6.029	2.749	492	9.270	4.364	1.282	1.172	6.818
банки	498	385	138	1.021	404	206	168	778
прејторијација	2.424	1.166	103	3.693	1.797	595	441	2.833
население	1.923	1.009	153	3.085	1.440	370	458	2.268
осијанати	1.258	260	140	1.657	820	124	153	1.097
сјорнирани приходи	-74	-71	-42	-187	-97	-13	-48	-158
КАМАТЕН РАСХОД	-2.432	-1.052	-143	-3.627	-1.593	-362	-370	-2.327
банки	-547	-168	-8	-723	-352	-48	-70	-470
прејторијација	-606	-269	-8	-883	-457	-125	-55	-637
население	-1.187	-443	-78	-1708	-723	-128	-167	-1.018
осијанати	-92	-172	-49	-313	-61	-61	-80	-202
НЕТО КАМАТЕН ПРИХОД	3.597	1.697	349	5.643	2.771	920	800	4.491
НЕТО-РЕЗЕРВАЦИИ	-1.333	-333	-220	-1.886	-1.362	-110	-371	-1.843
Извршени резервации	-1.659	-364	-168	-2.191	-1.738	-117	-253	-2.108
Повраќа на резервации	326	101	44	471	376	13	102	491
Неиздвоени резервации	0	-70	-96	-166	0	-6	-220	-226
НЕТО КАМАТЕН ПРИХОД ПО РЕЗЕРВАЦИИ	2.264	1.364	129	3.757	1.409	810	429	2.648
НЕТО-ПРИХОДИ ОД ПРОВИЗИИ	1.782	666	232	2.680	1.462	283	426	2.171
Приходи по основ на провизија	2.006	804	297	3.107	1.612	327	548	2.487
Расходи по основ на провизија	-224	-138	-65	-427	-150	-44	-122	-316
ДИВИДЕНДИ	18	32	33	83	4	4	10	18
НЕТО-ДОБИВКИ ОД ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ	58	0	1	59	47	1	1	49
НЕТО КАПИТАЛНИ ДОБИВКИ	5	298	-8	295	89	0	-4	85
НЕТО КУРСНИ РАЗЛИКИ	273	130	5	408	249	88	44	381
ДРУГИ ПРИХОДИ	470	202	240	912	716	49	233	998
Приходи по други основи	137	80	97	314	428	17	123	568
Вонредни приходи	333	122	143	598	288	32	110	430
ОПШТИ И АДМИНИСТРАТИВНИ ТРОШОЦИ	-2.741	-1.636	-538	-4.915	-2.556	-702	-968	-4.226
Плаќања	-1.187	-737	-259	-2.183	-1.201	-343	-477	-2.021
Амортизација	-385	-168	-52	-605	-372	-73	-103	-548
Материјални трошоци	-184	-97	-47	-328	-145	-46	-65	-256
Трошоци за услуги	-511	-420	-135	-1.066	-462	-155	-239	-856
Трошоци за службени патувања	-26	-18	-6	-50	-20	-9	-12	-41
Трошоци за репрезентација и реклама	-148	-105	-20	-273	-109	-39	-34	-182
Премии за осиг. дејоцији	-300	-91	-19	-410	-247	-37	-38	-322
ДРУГИ РАСХОДИ	-128	-180	-55	-363	-125	-34	-96	-255
Расходи по други основи	-125	-178	-47	-350	-122	-32	-95	-249
Вонредни расходи	-3	-2	-8	-13	-3	-2	-1	-6
БРУТО-ДОБИВКА / ЗАГУБА	2.001	876	39	2.916	1.295	499	75	1.869

Анекс бр. 3

Структура на кредитите на нефинансиски субјекти

во милиони денари

Датум	Опис	Вкупно	Вкупно		Претпријатија		Население		Други комитенти	
			Денарски	Девизни	Денарски	Девизни	Денарски	Девизни	Денарски	Девизни
30.09.2006	Достасани кредити	1.438	1.082	357	801	338	279	17	1	2
	Краткорочни кредити	23.354	19.103	4.252	14.020	4.208	4.987	31	95	13
	Долгорочни кредити	47.283	31.162	16.121	11.681	14.514	19.426	1.448	54	159
	Нефункционални кредити	9.935	8.666	1.269	7.159	1.147	1.396	29	112	93
	Вкупно бруто кредити	82.012	60.013	21.999	33.661	20.207	26.089	1.526	262	267
	Резерви за потенцијални загуби	-9.877								
Вкупно нето кредити	72.135									
30.06.2007	Достасани кредити	1.529	1.234	295	905	275	328	19	1	1
	Краткорочни кредити	29.650	23.789	5.861	15.143	5.837	8.562	15	84	9
	Долгорочни кредити	63.400	43.822	19.578	17.960	17.611	25.739	1.846	123	121
	Нефункционални кредити	10.496	9.036	1.460	7.250	1.310	1.586	62	200	88
	Вкупно бруто кредити	105.075	77.881	27.194	41.258	25.033	36.215	1.942	408	219
	Резерви за потенцијални загуби	-11.077								
Вкупно нето кредити	94.068									
30.09.2007	Достасани кредити	1.519	1.182	338	814	315	368	22	0	1
	Краткорочни кредити	34.216	28.327	5.889	18.085	5.861	10.206	18	36	11
	Долгорочни кредити	69.389	48.011	21.379	19.118	19.284	28.726	1.911	167	183
	Нефункционални кредити	10.570	9.059	1.510	6.991	1.338	1.859	87	209	85
	Вкупно бруто кредити	115.694	86.578	29.116	45.009	26.798	41.158	2.038	412	280
	Резерви за потенцијални загуби	-11.298								
Вкупно нето кредити	104.397									
Пораст 30.09.2007/ 30.09.2006	Апсолутен пораст на бруто кредити	33.683	26.566	7.117	11.347	6.591	15.069	512	150	14
	Пораст во %	41,1%	44,3%	32,4%	33,7%	32,6%	57,8%	33,6%	57,2%	5,2%
	Структура на порастот		78,9%	21,1%	63,3%	36,7%	96,7%	3,3%	91,5%	8,5%
Пораст 30.09.2007/ 30.06.2007	Апсолутен пораст на бруто кредити	10.619	8.697	1.922	3.751	1.765	4.943	96	4	61
	Пораст во %	10,1%	11,2%	7,1%	9,1%	7,1%	13,6%	4,9%	1,0%	28,1%
	Структура на порастот		81,9%	18,1%	68,0%	32,0%	98,1%	1,9%	6,1%	93,9%

Анекс бр. 4

Структура на депозитите на нефинансиски субјекти

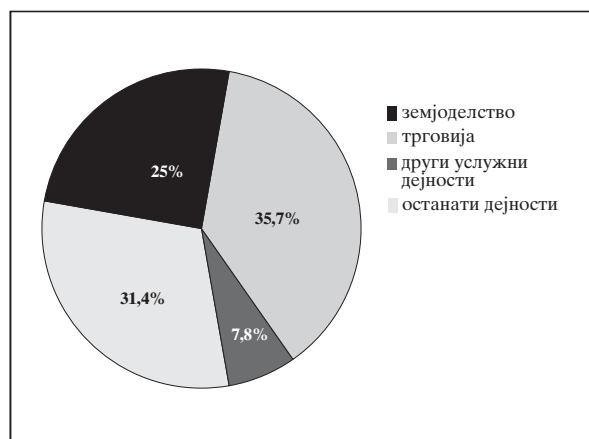
во милиони денари

Датум	Опис	Вкупно	Вкупно		Претпријатија		Население		Јавен сектор		Други комитенти	
			Денарски	Девизни	Денарски	Девизни	Денарски	Девизни	Денарски	Девизни	Денарски	Девизни
30.09.2006	Депозити по видување	52.169	23.858	28.310	11.577	6.928	9.241	21.382	1.136	-	1.905	-
	Ограничени депозити	1.062	436	625	295	625	-	-	132	-	10	-
	Орочени депозити до една година	55.274	24.888	30.385	12.427	7.869	11.328	20.970	590	-	544	1.547
	Долгорочни депозити над една година	4.696	2.626	2.070	615	7	1.492	2.042	49	-	470	22
	Вкупно	113.200	51.809	61.391	24.913	15.429	22.061	44.394	1.906	-	2.929	1.568
	Резерви за потенцијални загуби											
30.06.2007	Депозити по видување	61.585	29.945	31.640	13.824	7.432	12.950	21.842	888	-	2.283	2.366
	Ограничени депозити	1.210	596	615	430	615	-	-	166	-	1	-
	Орочени депозити до една година	75.200	39.736	35.464	18.798	9.518	19.745	23.375	531	-	662	2.571
	Долгорочни депозити над една година	7.051	3.842	3.208	1.184	7	2.067	2.934	50	-	541	268
	Вкупно	145.045	74.118	70.927	34.234	17.572	34.763	48.150	1.635	-	3.486	5.205
	Резерви за потенцијални загуби											
30.09.2007	Депозити по видување	63.443	31.912	31.531	15.366	7.227	12.993	22.274	899	-	2.654	2.030
	Ограничени депозити	1.251	592	659	422	659	-	-	169	-	1	-
	Орочени депозити до една година	77.309	41.924	35.385	18.049	8.676	22.106	24.140	477	-	1.293	2.569
	Долгорочни депозити над една година	8.050	4.509	3.540	1.382	7	2.487	3.247	51	-	589	287
	Вкупно	150.053	78.937	71.116	35.219	16.568	37.587	49.661	1.596	-	4.536	4.886
	Резерви за потенцијални загуби											
Пораст 30.09.2007/ 30.09.2006	Апсолутен пораст на депозитите	36.853	27.128	9.725	10.305	1.140	15.526	5.268	-311	0	1.608	3.318
	Пораст во %	32,6%	52,4%	15,8%	41,4%	7,4%	70,4%	11,9%	-16,3%		54,9%	211,6%
	Структура на порастот		73,6%	26,4%	90,0%	10,0%	74,7%	25,3%	100,0%	0,0%	32,6%	67,4%
Пораст 30.09.2007/ 30.06.2007	Апсолутен пораст на депозитите	5.008	4.819	189	985	-1.004	2.824	1.511	-39	0	1.050	-319
	Пораст во %	3,5%	6,5%	0,3%	2,9%	-5,7%	8,1%	3,1%	-2,4%		30,1%	-6,1%
	Структура на порастот		96,2%	3,8%	-5194,4%	5294,4%	65,1%	34,9%	100,0%	0,0%	143,6%	-43,6%

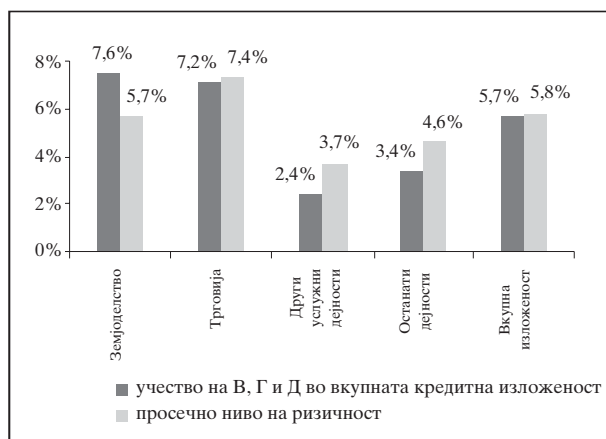
Структурата и квалитетот на кредитната изложеност кон трговците поединци, физичките лица кои не се сметаат за трговци и физичките лица кои вршат трговска дејност од мал обем со состојба на 30.09.2007 година

Групи банки	Земјоделство		Трговија		Други услужни дејности		Останати дејности	
	Износ (во милиони денари)	Структура во %	Износ (во милиони денари)	Структура во %	Износ (во милиони денари)	Структура во %	Износ (во милиони денари)	Структура во %
Големи банки	192	24,5%	147	13,1%	19	7,6%	150	15,3%
Средни банки	584	74,6%	970	86,9%	225	92,4%	821	83,5%
Мали банки	7	0,9%	-	0,0%	-	0,0%	12	1,3%
Вкупно:	783	100,0%	1.117	100,0%	244	100,0%	984	100,0%

Кредитната изложеност кон трговците-поединци, физичките лица кои не се сметаат за трговци и физичките лица кои вршат трговска дејност од мал обем со состојба на 30.09.2007 година

Показатели за квалитет на кредитната изложеност кон трговци поединци, физички лица кои не се сметаат за трговци и физички лица кои вршат трговска дејност од мал обем со состојба на 30.09.2007 година

Транзициска матрица за комитентите - физички лица

Категорија на ризик 30.09.2006	Број на комитенти			Категорија на ризик на 30.09.2007					
	30.09.2006	Излезени	30.09.2007*	А	Б	В	Г	Д	Вкупно
А	23.624	6.193	17.431	85,7%	9,6%	3,3%	1,1%	0,3%	100,0%
Б	5.413	1.557	3.856	20,1%	69,0%	7,6%	2,5%	0,8%	100,0%
В	1.107	551	556	22,7%	18,2%	40,1%	14,4%	4,7%	100,0%
Г	302	105	197	11,7%	6,6%	7,6%	47,2%	26,9%	100,0%
Д	509	152	357	2,5%	2,2%	2,8%	8,4%	84,0%	100,0%
Вкупно	30.955	8.558	22.397	70,9%	19,9%	4,9%	2,2%	2,1%	100,0%
Категорија на ризик 30.09.2006	Износ на кредитната изложеност (во илјади денари)			Категорија на ризик на 30.09.2007					
	30.09.2006	Излезена	30.09.2007*	А	Б	В	Г	Д	Вкупно
А	11.458.500	1.534.308	9.924.192	87,4%	8,4%	3,1%	0,8%	0,2%	100,0%
Б	2.905.190	113.857	2.791.332	14,7%	75,7%	7,2%	2,0%	0,4%	100,0%
В	494.505	89.933	404.572	18,1%	21,6%	39,6%	18,3%	2,4%	100,0%
Г	106.047	10.108	95.939	11,2%	8,0%	8,8%	45,6%	26,4%	100,0%
Д	192.077	43.543	148.534	3,0%	2,9%	1,8%	6,8%	85,5%	100,0%
Вкупно	15.156.320	1.791.750	13.364.570	68,7%	22,8%	5,1%	2,0%	1,5%	100,0%

Транзициска матрица за комитентите - нефинансиски правни лица

Категорија на ризик 30.09.2006	Број на комитенти			Категорија на ризик на 30.09.2007					
	30.09.2006	Излезени	30.09.2007*	А	Б	В	Г	Д	Вкупно
А	6.244	968	5.276	85,4%	7,9%	4,1%	0,9%	1,7%	100,0%
Б	1.723	383	1.340	21,3%	69,8%	6,4%	1,9%	0,7%	100,0%
В	329	61	268	15,7%	11,2%	34,0%	22,0%	17,2%	100,0%
Г	254	62	192	2,6%	7,8%	4,7%	47,4%	37,5%	100,0%
Д	525	82	443	0,5%	0,7%	0,2%	1,4%	97,3%	100,0%
Вкупно	9.075	1.556	7.519	64,3%	18,6%	5,3%	3,1%	8,6%	100,0%
Категорија на ризик 30.09.2006	Износ на кредитната изложеност (во илјади денари)			Категорија на ризик на 30.09.2007					
	30.09.2006	Излезена	30.09.2007*	А	Б	В	Г	Д	Вкупно
А	64.049.280	1.481.975	62.567.304	93,6%	5,5%	0,7%	0,2%	0,0%	100,0%
Б	16.694.256	259.912	16.434.344	24,0%	65,9%	6,7%	3,2%	0,2%	100,0%
В	3.477.636	139.395	3.338.241	5,3%	29,4%	51,4%	8,4%	5,4%	100,0%
Г	2.508.847	158.926	2.349.921	0,6%	0,8%	1,0%	61,5%	36,1%	100,0%
Д	5.637.385	336.677	5.300.708	0,5%	7,5%	0,0%	0,7%	91,3%	100,0%
Вкупно	92.367.404	2.376.885	89.990.518	69,7%	17,4%	3,6%	2,7%	6,6%	100,0%

*Во оваа колона се вклучени комитентите кон кои банките имале кредитна изложеност на 30.09.2006 година и кон кои се уште имаат кредитна изложеност на 30.09.2007 година, како и вкупниот износ на кредитна изложеност на тие комитенти. Не се вклучени оние нови комитенти кон кои банките во меѓувреме воспоставиле кредитна изложеност и износот на таа изложеност.

Договорна рочна структура на активата и пасивата за датум 30.09.2007

во илјади денари

Рб.	Опис	до 7 дена	од 7 дена до 1 месец	од 1 месец до 3 месеци	3 - 6 месеци	6 - 12 месеци	над 12 месеци	Вкупно
1	НБРМ	9.113.854	105	106	-	-	8.662.158	17.776.224
2	Хартии од вредност на НБРМ и Република Македонија	3.816.653	15.771.068	4.388.830	797.182	652.718	4.836.629	30.263.080
3	Должнички хартии од вредност и други инструменти за плаќање	121.061	24.960	3.298	47	-	58.271	207.637
4	Пласмани кај други банки	20.619.955	13.849.385	1.554.071	203.047	296.962	3.509.086	40.032.506
5	Пласмани кај комитенти	5.085.467	6.186.551	9.155.285	12.746.901	22.617.388	59.902.876	115.694.469
6	Пресметана камата	703.518	397.246	22.296	4.024	7.237	4.024.983	5.159.304
7	Останата актива	1.154.899	448.829	567.690	75.581	62.938	228.035	2.537.972
8	Пласмани во сопственички хартии од вредност и капитални вложувања	-	-	251.606	-	13.253	1.123.496	1.388.355
9	Вкупна актива (1+2+3+4+5+6+7+8)	40.615.406	36.678.144	15.943.182	13.826.783	23.650.495	82.345.535	213.059.545
10	Депозити од банки	1.957.337	595.938	997.415	568.481	441.602	167.259	4.728.032
11	Депозити по видување	63.534.227	142.833	187.337	168.768	242.451	319.130	64.594.746
12	Краткорочни депозити до 1 год.	8.030.077	17.967.477	30.496.818	11.305.940	9.407.245	101.462	77.309.020
13	Краткорочни позајмици до 1 год.	306.873	-	2.264.178	12.242	-	-	2.583.293
14	Издадени должнички хартии од вредност	-	-	-	-	-	-	-
15	Останата пасива	1.505.935	923.699	358.328	56.749	112.858	74.704	3.032.273
16	Долгорочни депозити над 1 год.	88.105	101.588	258.093	815.494	1.563.373	7.536.193	10.362.847
17	Долгорочни позајмици над 1 год.	99.687	118.764	483.910	805.678	962.433	11.932.914	14.403.386
18	Вонбилансни позиции	2.970.802	453.520	1.891.965	3.426.657	2.397.445	3.476.601	14.616.991
19	Вкупна пасива (10+11+12+13+14+15+16+17+18)	78.493.044	20.303.819	36.938.044	17.160.009	15.127.407	23.608.263	191.630.586
20	Разлика (9-19)	-37.877.637	16.374.325	-20.994.862	-3.333.227	8.523.088	58.737.272	21.428.959
21	Кумулатив на разликата	-37.877.637	-21.503.313	-42.498.175	-45.831.401	-37.308.313	21.428.959	

Очекувана рочна структура на активата и пасивата за датум 30.09.2007

во илјади денари

Рб.	Опис	до 7 дена	од 7 дена до 1 месец	од 1 месец до 3 месеци	Вкупно
1	Парични средства и салда кај НБРМ	8.052.189	43.308	1.000	8.096.497
2	Хартии од вредност на НБРМ и Република Македонија	3.636.962	14.776.341	3.935.741	22.349.044
3	Должнички хартии од вредност и други инструменти за плаќање	117.785	26.128	3.258	147.171
4	Пласмани кај други банки	18.478.906	13.865.791	1.798.137	34.142.834
5	Пласмани кај комитенти	2.883.618	6.262.684	8.231.706	17.378.007
6	Пресметана камата	583.768	384.690	155.424	1.123.882
7	Останата актива	1.016.449	363.128	572.000	1.951.576
8	Пласмани во сопственички хартии од вредност и капитални вложувања	-	-	251.606	251.606
9	Вкупна актива (1+2+3+4+5+6+7+8)	34.769.676	35.722.069	14.948.871	85.449.175
10	Депозити од банки	1.437.362	295.958	611.278	2.344.598
11	Депозити по видување	9.874.983	2.196.224	2.011.976	14.083.183
12	Краткорочни депозити до 1 год.	3.265.735	7.190.413	12.323.928	22.780.077
13	Краткорочни позајмици до 1 год.	306.873	-	2.264.178	2.571.051
14	Издадени должнички хартии од вредност	-	-	-	-
15	Останата пасива	1.080.504	984.114	345.945	2.410.563
16	Долгорочни депозити над 1 год.	11.889	48.131	98.348	158.368
17	Долгорочни позајмици над 1 год.	10.660	120.322	486.147	617.129
18	Вонбилансни позиции	286.228	185.181	296.399	767.808
19	Вкупна пасива (10+11+12+13+14+15+16+17+18)	16.274.235	11.020.343	18.438.199	45.732.777
20	Разлика (9-19)	18.495.442	24.701.726	(3.489.327)	39.707.840
21	Кумулатив на разликата	18.495.442	43.197.167	39.707.840	

Анекс бр.8

Структура на девизната актива и девизната пасива на ниво на банкарски систем

Девизна актива	Износ (во милиони денари)		Учество во актива		Стапка на промена
	30.06.2007	30.09.2007	30.06.2007	30.09.2007	
Ефектива и чекови и долж. пазарни хартии од вредност	2.066	1.964	2,0%	1,8%	-4,9%
Средства во странски и домашни банки	43.588	43.379	41,4%	39,4%	-0,5%
Девизни побарувања	27.435	29.302	26,0%	26,6%	6,8%
Денарски побарувања со девизна клаузула	34.367	37.589	32,6%	34,2%	9,4%
Исправка на вредност	-2.548	-2.710	-2,4%	-2,5%	6,4%
Хартии од вредност расположливи за продажба	58	58	0,1%	0,1%	0,0%
Останата актива - други сметки	416	452	0,4%	0,4%	8,7%
Вкупна девизна актива	105.382	110.034	100,0%	100,0%	4,4%

Девизна пасива	Износ (во милиони денари)		Учество во пасива		Стапка на промена
	30.06.2007	30.09.2007	30.06.2007	30.09.2007	
Девизни депозити на банки	2.157	2.308	2,3%	2,3%	7,0%
Девизни депозити на население	47.338	48.937	50,6%	49,6%	3,4%
Девизни депозити на претпријатија, јавен сектор и други комитенти	17.842	16.862	19,1%	17,1%	-5,5%
Девизни средства на странски лица	8.381	8.127	9,0%	8,2%	-3,0%
Денарски депозити со девизна клаузула	5.740	9.184	6,1%	9,3%	60,0%
Девизни кредити на банки	11.293	12.366	12,1%	12,5%	9,5%
Останата пасива - други сметки	802	844	0,9%	0,9%	5,2%
Вкупна девизна пасива	93.553	98.628	100,0%	100,0%	5,4%

Анекс бр. 9

Сопствени средства
 во милиони денари

Рб.	Опис	Вкупно
A	ОСНОВЕН КАПИТАЛ	
1	Издадени обични и приоритетни акции или непосредно уплатени средства	20.374
2	Резерви	4.348
3	Задржана нераспоредена добивка	1.329
4	Добивка според периодична пресметка дисконтирана за 50%	1.003
5	Непокриена загуба од претходни години	-688
6	Загуба од тековно работење	-33
7	Гудвил	0
8	ОСНОВЕН КАПИТАЛ	26.334
B	ДОПОЛНИТЕЛЕН КАПИТАЛ	
9	Издадени кумулативни приоритетни акции	108
10	Ревалоризациони резерви	305
11	Хибридни капитални инструменти	0
12	Субординирани обврски	2.631
13	ВКУПНО ДОПОЛНИТЕЛЕН КАПИТАЛ	3.044
14	Дополнителен капитал кој може да се вклучи во гарантниот капитал	3.044
B	СОПСТВЕНИ СРЕДСТВА	
15	Бруто гарантен капитал	29.378
16	Капитални вложувања во банкарски и небанкарски финансиски институции	-840
17	Неиздвоена посебна резерва за загуби по основ на кредитен ризик и ризик на земја	-165
17,2	Незидвоена посебна резерва за потенцијални загуби	-165
	СОПСТВЕНИ СРЕДСТВА	28.372

Анекс бр. 10

Преглед на банки по групи банки со состојба на 30.09.2007 година

	Група големи банки (актива поголема од 15 милијарди денари)	Група средни банки (актива од 4,5 до 15 милијарди денари)	Група мали банки (актива помала од 4,5 милијарди денари)
1	Комерцијална банка АД Скопје	1 Алфа банка АД Скопје	1 Еуростандард банка АД Скопје
2	НЛБ Тутунска банка АД Скопје	2 Инвестбанка АД Скопје	2 Интернационална приватна банка АД Скопје
3	Стопанска банка АД Скопје	3 Извозна и кредитна банка АД Скопје	3 Комерцијално инвестициона банка АД Куманово
		4 Охридска банка АД Охрид	4 Македонска банка АД Скопје
		5 Прокредит банка АД Скопје	5 Македонска банка за поддршка на развојот АД Скопје
		6 Стопанска банка АД Битола	6 Поштенска банка АД Скопје
		7 ТТК банка АД Скопје	7 Силекс банка АД Скопје
		8 УНИ банка АД Скопје	8 Т.Ц. Зираат банкеси АД Скопје

* Банките се по азбучен редослед

